

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
УЧБОВИЙ ЦЕНТР
Кафедра Економіки промисловості

Затверджую
проректор по навчальній роботі
А.М.Фесенко

„___” _____ 2003р.

Робоча програма
з дисципліни „Економічний аналіз”
для денної форми навчання
підготовки бакалаврів із фаху
7.050107 „Економіка підприємства”

Ухвалено методичною Комісією Економіко – – гуманітарного факультету Протокол № від Глова МК _____ (Підпис, ініціали, прізвище)	Програму рекомендовано кафедрою Економіки промисловості Протокол № від Завідувач кафедри Економіки промисловості _____
--	---

Краматорськ 2003

І ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Курс економічного аналізу займає провідне місце в системі економічної освіти. Оволодіння принципами, засобами, методами та навичками економічного аналізу необхідне в практичній діяльності кожному економісту: плановику, фінансисту, бухгалтеру, маркетологу, аудиту, ревізору. Економічний аналіз має бути на озброєнні кожного менеджера для формування управлінських рішень.

Кожний фахівець повинен усвідомити, що аналіз – не самоціль, а перший крок до прийняття обґрунтованого та виваженого рішення. Це зумовлено значенням і роллю аналізу в управлінні різними за формою суб'єктами підприємницької діяльності, а також характером знань, що становлять зміст економічного аналізу як науки.

Економіст будь-якого профілю обов'язково повинен володіти навичками аналітичної роботи на підприємстві, зміст якої полягає у виконанні функції оцінки та порівняння отриманої за допомогою системи бухгалтерського обліку інформації. На її основі створюється нова і більш цінна інформація, ніж первинна.

Курс економічного аналізу формує аналітичне мислення майбутнього фахівця обліково-економічного напрямку, на конкретних прикладах демонструє застосування методичних прийомів аналізу та ефективність використання комп'ютерних технологій в обліку і управлінні.

Дисципліна “Економічний аналіз” відноситься до циклу дисциплін природничо-наукової загально-економічної підготовки бакалаврів спеціальності 7.050.107 “Економіка підприємства”.

Вивчення економічного аналізу та практичне застосування його прийомів і способів можливе лише за умови знання основних тем, викладених у курсах теоретичних, загальноекономічних і профільюючих дисциплін:

Дисципліни гуманітарно-економічного циклу	Дисципліни природничо-наукового циклу	Дисципліни циклу професійної і практичної підготовки
Філософія Логіка	Макроекономіка Мікроекономіка Математика для економістів: теорія ймовірностей й математична статистика Статистика Економіка підприємства Маркетинг Бухгалтерський облік і аудит	Організація виробництва

Дисципліна є основою наступної підготовки бакалаврів і спеціалістів з фаху “Економіка підприємства” та готує базові знання до вивчення наступних дисциплін професійно-орієнтованого циклу: “Планування діяльності

підприємства”, “Внутрішній економічний механізм підприємств”, “Проектний аналіз”, “Потенціал підприємства: формування і оцінка”, “Економічна діагностика”.

Вивчення дисципліни “Економічний аналіз” здійснюється за такою структурно-логічною схемою надання матеріалу:

Економічний аналіз		
Основи теорії економічного аналізу	Фінансовий аналіз	Управлінський аналіз

Робоча програма відповідає типовій програмі, затвердженій головним методологічним управлінням вищої освіти України.

Дисципліна “Економічний аналіз” також включена до циклу дисциплін природничо-наукової загально-економічної підготовки бакалаврів спеціальностей 7.050.202 “Менеджмент організацій”, 7.050102 “Економічна кібернетика”

II РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ДИСЦИПЛІНИ „ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ”

Семестр	Всього	Розподіл за семестрами та видами занять							Семестр. атест.	
		Лекц.	Практичн.	Семін.	Лаб. роб.	Комп'ют. практики	Контр. Роб.	СРС		
								Всього	У тому числі на викон. ІСЗ	
5	135	34	25	-	-		9	67	10	іспит
6	40		16					24	24	диф. зал.
Всього	175	34	41	-	-		9	91	34	

III ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Ціль викладання дисципліни “Економічний аналіз” - навчити студентів використовувати набуті знання з інших предметів для розв’язання різних проблем економіки підприємства і управління господарською діяльністю.

Завдання вивчення дисципліни є набуття теоретичних та практичних знань щодо виконання аналізу виробничої і фінансово-економічної діяльності підприємства та пошук резервів підвищення ефективності виробництва.

В результаті вивчення дисципліни „Економічний аналіз” фахівець повинен знати:

- предмет, мету, задачі, види економічного аналізу;
- основні методи і методики, використовувані в сучасному економічному аналізі;

- інформаційні джерела і базу економічного аналізу;
- етапи організації економічного аналізу на підприємстві;
- основу методик аналізу фінансових результатів діяльності підприємства і фінансового стану підприємства.
- основу методик аналізу виробництва продукції і її реалізації; трудових ресурсів підприємства; основних фондів; матеріальних ресурсів і організаційно-технічного рівня підприємства; витрат на виробництво і реалізацію продукції;

Фахівець повинен вміти:

- володіти всіма основними методами і методиками економічного аналізу, у тому числі з використання ПЕОМ;
- провести аналіз виробництва і реалізації продукції; трудових ресурсів; основних фондів; матеріальних ресурсів; витрат на виробництво і реалізацію продукції; прибутку і рентабельності діяльності підприємства;
- відокремити і оцінити резерви виробництва за всіма напрямками господарчої діяльності підприємства;
- розробити напрямки покращення діяльності підприємства з урахуванням резервів виробництва.

IV ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

IV.1 РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ

Найменування розділів, тем	Розділ за семестрами та видами занять						
	Всього	Лекції	Практичні	Семінар	Лаб. раб.	Комп'ют. практик.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8
Семестр 5							
Розділ 1							
Основи теорії економічного аналізу							
Тема 1.1 Предмет, об'єкт та завдання економічного аналізу	3	2	-				1
Тема 1.2 Метод та методичні прийоми економічного аналізу	15	6	7				2
Тема 1.3 Види аналізу та його інформаційне забезпечення	4	2	-				2
Теоретичне опитування за	3		1				2

Розділом 1							
Контрольна робота з розділу 1	3		2				1
Розділ 2							
Фінансовий аналіз							
Тема 2.1							
Аналіз фінансового стану підприємства	8	4	2				2
Тема 2.2							
Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	10	4	4				2
Теоретичне опитування за	3		1				2
Розділом 2							
Контрольна робота з розділу 2	4		2				2
Розділ 3							
Управлінський аналіз							
Тема 3.1							
Аналіз виробництва продукції, робіт, послуг	8	4	2				2
Тема 3.2							
Аналіз використання трудових ресурсів та витрат на оплату праці	7	4	2				1
Тема 3.3							
Аналіз довгострокових активів підприємства	5	2	2				1
Тема 3.4							
Аналіз матеріальних ресурсів і ефективності їх використання	5	2	2				1
Тема 3.5							
Аналіз витрат на виробництво, собівартості і реалізації продукції	7	4	2				1
Реферати	10						10
Теоретичне опитування за	3		1				2
Розділом 3							
Контрольна робота з розділу 3	4		2				2
Колоквіум	6		2				4
Підготовка до іспиту	27						27
Всього	135	34	34				67
Семестр 6							
Курсова робота з дисципліни „Економічний аналіз”	40		16				24
Всього	175	34	50	-	-		91

IV.2 ЛЕКЦІЇ

Модуль 1

Розділ 1 Основи теорії економічного аналізу

Тема 1.1 Предмет, об'єкт та завдання економічного аналізу

Лекція 1 Предмет, об'єкт та завдання економічного аналізу

Економічний аналіз як галузь економічної науки. Основні етапи розвитку економічного аналізу.

Господарська діяльність як предмет економічного аналізу. Роль економічного аналізу в управлінні господарством і підвищенні ефективності виробництва. Об'єкти і суб'єкти аналізу. Зміст аналізу. Використання в економічному аналізі системи показників.

Основні категорії економічного аналізу. Ресурси, фактори (чинники), резерви виробництва, їх класифікація.

Завдання економічного аналізу. Оцінка результатів господарської діяльності. Сприяння управлінню й контролю виробництва. Пошук та виявлення резервів, заходи для їх реалізації з метою підвищення ефективності виробництва.

Дидактичні засоби: слайд “Класифікація факторів та резервів виробництва”.

Літературні джерела: [1 С.9-15], [4 С.9-44], [7 С.6-27], [8 С.7-45], [13 С.7-11, 16-21], [14 С.6-11, 21-28], [15 С.5-10]; додаткова література [4 С.7-53], [5 С.16-26].

Завдання на СРС:

- 1) Поняття аналізу та його задачі.
- 2) Принципи економічного аналізу.
- 3) Предмет економічного аналізу.
- 4) Зв'язок економічного аналізу з іншими науками.

Завдання виконуються у формі відповідей на запитання на початку наступної лекції. Тривалість спілкування викладача зі студентами 3-5 хв.

Тема 1.2. Метод та методичні прийоми економічного аналізу

Лекція 2 Метод економічного аналізу, його особливості. Класифікація методичних прийомів та способів економічного аналізу

Визначення методу. Класифікація методів. Метод економічного аналізу. Аналітичний метод і принципи аналітичного дослідження.

Статистичні методи, які застосовуються в аналізі. Табличний метод. Особливості побудови аналітичної таблиці. Використання табличного методу в аналізі. Прийоми групування і вибірки.

Порівняння, його застосування в аналізі. Види порівняння. Вимоги, які пред'являються до забезпечення порівнянності даних.

Моделювання. Види моделей. Деталізація звітних показників.

Балансові зіставлення. Застосування цього методу для перевірки узгодження і вірогідності звітних фактів. Використання балансових розрахунків для визначення величини невідомих показників і факторів.

Дидактичні засоби: слайд “Класифікація методів економічного аналізу” , слайд “Співвідношення темпів росту продуктивності праці та середньої заробітної плати” (до методу порівняння), слайд “Товарно-торговий баланс підприємства” (до балансового методу).

Літературні джерела: [1 С.20-29], [4 С.44-60], [7 С.46-86], [8 С.52-82, 99-104], [13 С.22-26, 38-54], [14 С.32-39, 46-73, 77-89], [15 С.20-28]; додаткова література [4 С.53-99], [5 С.70-95], [10 С.44-54, 63-80], [15 С.15-33].

Завдання на СРС..

- 1) Метод економічного аналізу та його основні характеристики.
- 2) Етапи проведенні економічного аналізу.
- 3) Основні прийоми економічного аналізу.
- 4) Прийом порівняння і його використання в аналізі.
- 5) Прийом групування при аналізі зв'язку між вивчаємими показниками.
- 6) Поняття та використання прийому виділення “вузьких місць” та “ведучих ланок”.
- 7) Типи моделей в економічному аналізі.
- 8) Використання балансової ув'язки в аналізі об'єму реалізованої продукції.

Завдання виконуються у формі відповідей на запитання на початку наступної лекції. Тривалість спілкування викладача зі студентами 3-5 хв.

Лекція 3 Методика факторного аналізу

Елімінування як метод розрахунку впливу факторів. Способи елімінування: ланцюгових підстановок, абсолютних і відносних різниць та перерахунків.

Інтегральний прийом в економічному аналізі. Розкриття математичного апарату що до уточнення методів ланцюгових підстановок.

Індексний метод економічного аналізу.

Прийом дольової участі в економічному аналізі.

Прийом перерахунку планових показників у зв'язку з фактором інфляції, зростанням собівартості виробів тощо.

Дидактичні засоби: слайд “Вихідні дані для використання методів елімінування”, слайд “Методика розрахунку методів елімінування для різних типів моделей”, “Розрахунково-аналітична таблиця вивчення впливу чинників на узагальнюючий показник”, слайд “Вихідні дані для використання інтегрального метода”, слайд “Вихідні дані для використання індексного метода”, слайд “Вихідні дані для використання прийому дольової участі”.

Літературні джерела: [1 С.33-48], [4 С.117-143], [7 С.100-129], [8 С.82-98], [13 С.27-37, 55-64], [14 С.97-121], [15 С.31-44]; додаткова література [5 С.99-101], [10 С.54-68], [15 С.34-44].

Завдання на СРС.

- 1) Методи елімінування та їх використання в аналізі.
- 2) Особливості використання індексного методу в економічному аналізі.
- 3) Декілька підходів щодо використання прийому дольової участі.
- 4) Прийом пропорційного ділення.

Завдання виконуються у формі відповідей на запитання на початку наступної лекції. Тривалість спілкування викладача зі студентами 3-5 хв.

Лекція 4 Економіко-математичні методи аналізу господарської діяльності

Економіко-математичні методи, які застосовуються в економічному аналізі, їх класифікація.

Використання економіко-математичних методів в економічному аналізі: лінійне й динамічне програмування, теорія масового обслуговування, сітьові графіки, транспортна задача. Особливості їх використання в аналізі господарської діяльності та сфери їхнього застосування.

Дидактичні засоби: слайд “Класифікація економіко-математичних методів аналізу”

Літературні джерела: [1 С.48-65], [4 С.93-117, 152-191], [7 С.130-146]. [8 С.104-125]. [13 С.64-72]; додаткова література [4 С.99-121], [5 С.70-84].

Завдання на СРС..

- 1) Теорія ігор та її застосування в економічному аналізі.
 - 2) Особливості застосування теорії масового обслуговування в економічному аналізі.
 - 3) Інші прийоми економічного аналізу на базі математичної статистики.
 - 4) Соціологічні та інші методи, які застосовуються в економічному аналізі.
- Соціологічні методи в економічному аналізі: анкетний метод дослідження, опитування суб'єктів аналізу, проведення експерименту.

Завдання виконуються у формі відповідей на запитання на початку наступної лекції. Тривалість спілкування викладача зі студентами 3-5 хв.

Тема 1.3 Види аналізу та його інформаційне забезпечення

Лекція 5 Види аналізу та його інформаційне забезпечення

Види та напрямки економічного аналізу. Оперативний аналіз. Перспективний аналіз.

Техніко-економічний і фінансово-економічний аналіз. Міжзаводський, або порівняльний аналіз. Функціонально-вартісний і системний аналіз.

Зміст і поняття інформації – інформація, як важливий ресурс сучасної ринкової економіки. Характеристика і класифікація найважливіших видів інформації на підприємстві. Система техніко-економічних показників як база економічного аналізу. Вимоги, яким повинна відповідати система обліку і звітності.

Дидактичні засоби: слайд “Класифікація видів економічного аналізу”

Літературні джерела: [1 С.15-18], [4 С.191-212], [7 С.28-37, 157-184], [8 С.45-51, 126-169], [13 С.12-15, 82-94], [14 С.11-18, 191-200], [15 С.10-20]; додаткова література [5 С.26-37. 138-148], [10 С.81-91].

Завдання на СРС ..

1) Нагромадження, обробка, систематизація, зберігання й використання аналітичної інформації.

2) Методи перевірки якості, звіту підприємства.

3) Поняття і загальні методологічні принципи організації аналізу.

4) Принципи складання програм аналізу.

Завдання виконуються у формі відповідей на запитання на початку наступної лекції. Тривалість спілкування викладача зі студентами 3-5 хв.

Підготуватися до модульної контрольної роботи.

Модуль 2

Розділ 2 Фінансовий аналіз

Тема 2.1 Аналіз фінансового стану підприємства

Лекція 6 Аналіз фінансового стану підприємства

Характеристика бухгалтерського балансу, як основного джерела інформації для оцінки фінансового стану підприємства: зміст, оцінка й аналітичне значення окремих статей балансу. Аналітичне групування статей.

Оцінка фінансового стану підприємства. Визначення платоспроможності підприємства за балансом та іншими джерелами інформації. Поточна і очікувана платоспроможність. Фактори, що впливають на фінансовий стан організації.

Дидактичні засоби: Слайд “Вертикальний аналіз балансу”, слайд “Зміна майнового стану підприємства”, слайд “Аналіз ліквідності та платоспроможності”. Роздавальний матеріал “Баланс підприємства”.

Літературні джерела: [1 С.94-119], [3 С. 5-85], [4 С.280-296], [7 С.215-298], [8 С.204-224], [14 С.487-504], [15 С.86-104]; додаткова література [5 С.148-169], [9 С.370-416], [10 С.379-489], [12 С. 303-380]. [16 С.5-72].

Завдання на СРС ..

1) Взаємозв'язок фінансового стану підприємства й результатів його виробничої та збутової діяльності.

2) Визначення основних заходів для стабілізації фінансового стану підприємства.

3) Оцінка співвідношення основного і оборотного капіталу.

4) Аналіз структури основних і оборотних активів.

Завдання виконуються у формі відповідей на запитання на початку наступної лекції. Тривалість спілкування викладача зі студентами 3-5 хв.

Лекція 7 Аналіз фінансової стійкості та ділової активності підприємства

Аналіз фінансової стійкості та ліквідності підприємства. Відносні показники фінансової стійкості, методи їх визначення й оцінка досягнутого рівня. Узагальнюючі й проміжні показники ліквідності, показники короткострокової та довгострокової ліквідності: методи обчислення, оцінка їх відповідності оптимальним значенням.

Узагальнення результатів аналізу фінансового стану підприємства й визначення шляхів фінансового оздоровлення.

Дидактичні засоби: слайд “Оцінка фінансової стійкості”, слайд “Аналіз ділової активності”. Роздавальний матеріал “Баланс підприємства”.

Літературні джерела: [1 С.404-412], [3 С. 85-102], [4 С.280-296], [7 С.215-298], [8 С.224-272], [14 С. 527-532, 647-669, 618-643], [15 С. 108-283]; додаткова література [5 С.148-169], [9 С.370-416], [10 С.379-489], [12 С. 303-380]. [16 С.147-166].

Завдання на СРС ..

- 1) Аналіз пасивів підприємства.
- 2) Склад і співвідношення власного та позичкового капіталу на конкретну дату й у динаміці.
- 3) Оцінка впливу змін у структурі джерел коштів на фінансовий стан підприємства.
- 4) Аналіз причин зміни окремих джерел формування власного капіталу.

Завдання виконуються у формі відповідей на запитання на початку наступної лекції. Тривалість спілкування викладача зі студентами 3-5 хв.

Тема 2.2 Аналіз фінансових результатів діяльності

Лекція 8 Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Місце прибутку в системі узагальнюючих вартісних показників, його значення в оцінці та стимулюванні економічної ефективності роботи підприємства.

Порядок формування фінансових результатів діяльності підприємства.

Аналіз рівня, динаміки, структури та якості фінансових результатів.

Аналіз фінансових результатів від різних видів діяльності.

Валовий прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг). Аналіз факторів зміни прибутку від реалізації (основної діяльності).

Аналіз розподілу прибутку.

Дидактичні засоби: слайд “Схема формування прибутку підприємства”, слайд “Модель формування чистого прибутку підприємства”, слайд “Аналіз рівня та динаміки фінансових результатів діяльності”, слайд “Факторний аналіз чистого

прибутку”, слайд “Вихідні дані для факторного аналізу прибутку від основної діяльності”.

Літературні джерела: [1 С.354-397], [3 С. 102-138, 154-183], [4 С.280-286], [7 С. 299-334, 363-376], [8 С.170-187, 193-203], [12 С.281-291], [14 С.386-408], [15 С.283-349, 491-517], додаткова література [5 С.163-165], [8 С.21-32], [10 С.359-376], [12 С. 198-222]. [16 С.139-147].

Завдання на СРС.

- 1) Визначення суми чистого прибутку.
- 2) Фактори, які впливають на розмір чистого прибутку: їх класифікація на залежні та не залежні від діяльності підприємства.

Завдання виконуються у формі відповідей на запитання на початку наступної лекції. Тривалість спілкування викладача зі студентами 3-5 хв.

Лекція 9 Оцінка рентабельності діяльності підприємства

Аналіз показників рентабельності: загальна рентабельність виробництва, реалізованої продукції, окремих виробів. Фактори зміни рентабельності, резерви зростання.

Дидактичні засоби:. слайд “Вихідні дані аналізу рентабельності окремого виду продукції”, слайд “Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності виробництва”.

Літературні джерела: [3 С.102-144], [7 С. 335-353], [8 С.187-193], [12 С.292-302],[14С.408-418]; додаткова література [8 С.42-55], [12 С.223-242]

Завдання на СРС.

- 1) Порядок розрахунку відносних показників ефективності діяльності.
- 2) Аналіз рентабельності продукції, виробництва, капіталу.

Завдання виконуються у формі відповідей на запитання на початку наступної лекції. Тривалість спілкування викладача зі студентами 3-5 хв.

Підготуватися до модульної контрольної роботи.

Модуль 3

Розділ 3Управлінський аналіз

Тема 3.1 Аналіз виробництва продукції, робіт, послуг

Лекція 10 Аналіз обсягів і структури виробництва продукції

Значення і завдання аналізу виробництва продукції, робіт і послуг. Загальна схема і послідовність проведення аналізу. Система показників продукції та обсягів виробництва. Фактори виробництва продукції. Інформаційна база аналізу.

Аналіз обсягу виробництва продукції в натуральному й вартісному вираженні. Оцінка динаміки обсягу продукції виробництва. Вимірювачі, які використовуються для обчислення динаміки показників.

Фактори, що впливають на обсяг виробництва продукції.

Аналіз асортименту і структури випуску продукції.

Значення й завдання вивчення та оцінки попиту на продукцію та послуги підприємства, а також місткості ринку для обґрунтування плану виробництва й реалізації продукції. Загальна схема й послідовність проведення аналізу. Система показників і фактори, які визначають рівень попиту на продукцію та послуги. Оцінка обсягів і динаміки реалізації продукції та послуг.

Дидактичні засоби: слайд “Динаміка обсягу виробництва”, слайд “Порівняльна характеристика звітних даних щодо обсягу виробництва”, слайд “Вихідні дані аналізу структури асортименту”, слайд “Аналіз обсягів і динаміки реалізації продукції”.

Літературні джерела: [1 С.130-140, 149-152], [3 С.183-191, 196-205], [4 С.268-271]. [6С.208-229, 242-260], [7 С.377-403, 417-425], [8 С.314-362], [12 С.171-176], [13 С.97-106, 113-119], [14 С.221-228, 242-249], [15 С.451-463]; додаткова література [5 С. 191-194], [10 С.271-285], [12 С.136-159], [16 С.72-96]

Завдання на СРС.

- 1) Основні напрямки аналізу виробництва продукції.
- 2) Фактори, що впливають на обсяг виробництва продукції.
- 3) Підходи аналізу структури асортименту продукції підприємства.
- 4) Фактори рівня реалізації продукції підприємства.
- 5) Як можна розрахувати обсяг реалізації за відповідний період?
- 6) В яких ситуаціях обсяг реалізації та обсяг виробництва не співпадають?

Завдання виконуються у формі відповідей на запитання на початку наступної лекції. Тривалість спілкування викладача зі студентами 3-5 хв.

Лекція 11 Аналіз якості продукції та ритмічності виробництва

Аналіз якості продукції та робіт. Показники якості. Сортність і методика аналізу її. Аналіз комплектності й ритмічності роботи підприємства.

Оцінка резервів збільшення випуску продукції.

Дидактичні засоби: слайд “Вихідні дані аналізу сортності продукції”. “Аналіз ритмічності виробництва”

Літературні джерела: [1 С.144-149]. [3 С.191-196], [4 С.268-271], [6 С.229-235], [7 С.403-416], [8 С.363-376], [12 С.177-180, 208-212], [13 С.106-113], [14 С. 234-242], [15 С.451-463]; додаткова література [10 С.285-294]

Завдання на СРС..

- 1) Аналіз впливу зміни якості на економічні показники роботи підприємства.
- 2) Підходи аналізу сортності продукції.

3) Зв'язок ефективності виробництва та ритмічності.

Завдання виконуються у формі відповідей на запитання на початку наступної лекції. Тривалість спілкування викладача зі студентами 3-5 хв.

Тема 3.2 Аналіз використання трудових ресурсів та витрат на оплату праці

Лекція 12 Аналіз використання трудових ресурсів

Значення й завдання аналізу трудових ресурсів. Загальна схема аналізу трудових ресурсів. Джерела інформації аналізу трудових ресурсів.

Аналіз забезпечення підприємства трудовими ресурсами. Методика аналізу ефективності використання трудових ресурсів. Аналіз використання робочої сили. Аналіз використання робочого часу. Показники та аналіз динаміки продуктивності праці. Аналіз трудомісткості продукції, що випускається. Аналіз резервів продуктивності праці й випуску товарної продукції за рахунок кращого використання трудових ресурсів.

Дидактичні засоби: слайд “Середньо облікова чисельність персоналу підприємства”, слайд “Вихідні дані аналізу кваліфікацій робочих”, слайд “Баланс робочого часу 1 робітника в умовах 5-ти добового робочого тижня”, слайд “Використання робочого часу за рік”, слайд “Аналіз зростання продуктивності праці”

Літературні джерела: [1 С. 272-295], [3 С. 235-280], [6 С.138-181], [7 С.426-452], [8 С.377-403], [12 С. 77-108], [13 С.120-134], [14 С.249-272]; додаткова література [10 С.226-270], [16 С.120-126]

Завдання на СРС.

- 1) Основні задачі аналізу використання трудових ресурсів підприємства.
- 2) Яка звітність використовується підприємством для оцінки забезпеченості персоналом та аналізу використання праці?
- 3) Етапи виконання аналізу виробничого потенціалу підприємства.
- 4) Як виконати оцінку забезпеченості виробництва кадрами необхідної кваліфікації?
- 5) Поняття середньо звішеного розряду.
- 6) Як оцінити рух робочої сили?
- 7) Екстенсивні та інтенсивні фактори продуктивності праці.
- 8) Як скласти та використати в аналізі баланс робочого часу одного робітника?

Завдання виконуються у формі відповідей на запитання на початку наступної лекції. Тривалість спілкування викладача зі студентами 3-5 хв.

Лекція 13 Аналіз витрат на оплату праці

Аналіз фонду заробітної плати. Оцінка структури фонду оплати праці за економічним змістом, джерелами формування, категоріями працівників. Розрахунок абсолютного та відносного відхилення фонду заробітної плати.

Визначення факторів, що впливають на оплату праці. Аналіз коштів на оплату праці у складі собівартості продукції.

Встановлення відповідності між темпами росту середньої заробітної плати та продуктивністю праці.

Дидактичні засоби: слайд “Аналіз фонду заробітної плати”

Літературні джерела: [1 С.295-302], [3 С. 280-296], [6 С.182-207], [7 С.452-459], [12 С.109-120], [13 С.135-140], [14 С.278-296]

Завдання на СРС..

- 1)Поняття абсолютного та відносного фонду заробітної плати.
- 2)Фактори, що впливають на постійний та змінний фонди заробітної плати.
- 3)Яка повинна бути відповідність між темпами зростання заробітної плати та темпами зростання продуктивності праці.

Завдання виконуються у формі відповідей на запитання на початку наступної лекції. Тривалість спілкування викладача зі студентами 3-5 хв.

Тема 3.3 Аналіз довгострокових активів підприємства

Лекція 14 Аналіз довгострокових активів підприємства

Значення, завдання, інформаційне забезпечення аналізу ефективності використання основних засобів і нематеріальних активів. Аналіз динаміки, складу і структури основних засобів. Аналіз руху і технічного стану основних засобів.

Показники забезпеченості підприємства устаткуванням, виробничими площами та іншими основними фондами. Оцінка динаміки оновлення й модернізації основних фондів, фондоозброєності праці. Оцінка інвестиційної активності підприємства.

Аналіз використання основних фондів. Класифікація показників використання основних фондів. Аналіз фондівіддачі та факторів її зміни.

Аналіз ефективності використання і освоєння виробничих потужностей. Аналіз використання виробничого устаткування. Методика визначення й розрахунку резервів збільшення випуску продукції.

Дидактичні засоби: слайд “Наявність та рух основних фондів”, слайд “Зміна фондівіддачі”, слайд “Знос основних фондів”

Літературні джерела: [1 С.243-266], [3 С.296-334], [4 С.254-287], [6 С.72-101], [7 С.459-494], [8 С.427-453], [12 С.140-160], [13 С.143-158], [14 С. 296-322]; додаткова література [10 С.187-194], [12 С.243-278], [16 С.102-113].

Завдання на СРС.

- 1) Як виконується аналіз складу та руху основних виробничих фондів (ОВФ)?
- 2) Показники оновлення та вибуття ОВФ.
- 3) Схема аналізу фондівіддачі та фактори її визначаючі.
- 4) Оцінка зносу ОВФ.
- 5) Наведіть приклади оцінки стану ОВФ.

Завдання виконуються у формі відповідей на запитання на початку наступної лекції. Тривалість спілкування викладача зі студентами 3-5 хв.

Тема 3.4 Аналіз матеріальних ресурсів і ефективності їх використання

Лекція 15 Аналіз матеріальних ресурсів і ефективності їх використання

Значення, завдання, інформаційне забезпечення аналізу використання матеріальних ресурсів.

Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами й ефективності їх використання. Аналіз потреби підприємства в матеріальних ресурсах і рівня виробничих запасів. Фактори, що впливають на рівень складських запасів підприємства.

Аналіз показників використання матеріальних ресурсів і оцінка динаміки матеріаломісткості продукції. Аналіз факторів зміни й виявлення резервів зниження матеріаломісткості продукції та підвищення ефективності виробництва.

Дидактичні засоби: слайд “Забезпеченість потреби матеріальних ресурсів договорами та їх фактичне виконання”, слайд “Матеріаломісткість за елементами витрат”, слайд “Зміна матеріаловіддачі на 1 грн товарної продукції”

Літературні джерела: [3 С.347-392], [6 С.102-138], [7 С.494-517], [8 С.404-427], [13 С. 161-174], [12 С.120-140], [14 С.322-342]

Завдання на СРС.

- 1) Оцінка забезпеченості матеріальними ресурсами на прикладі окремого матеріалу.
- 2) Як розраховується та оцінюється коефіцієнт забезпеченості матеріалом?
- 3) Як виконується оцінка ефективності використання елементів матеріальних витрат?
- 4) Наведіть фактори, визначаючи рівень матеріаломісткості продукції.
- 5) Як виконати оцінку впливу матеріаловіддачі на обсяг випуску продукції підприємства?
- 6) Як розрахувати економію матеріальних витрат в умовах росту матеріаловіддачі?

Завдання виконуються у формі відповідей на запитання на початку наступної лекції. Тривалість спілкування викладача зі студентами 3-5 хв.

Тема 3.5 Аналіз витрат на виробництво, собівартості і реалізації продукції

Лекція 16 Аналіз витрат на виробництво і собівартості продукції

Значення, завдання й система інформаційного забезпечення аналізу витрат на підприємстві. Класифікація видів витрат і об'єктів аналізу. Система показників рівня витрат і собівартості продукції. Загальна схема формування витрат підприємства та їх аналізу.

Напрямки аналізу витрат на підприємстві – за елементами та статтями калькуляції, за залежністю від обсягу виробництва і збуту продукції, за місцями виникнення витрат, за об'єктами калькуляції.

Аналіз загальної суми витрат на виробництво продукції. Аналіз витрат на 1 гривню продукції.

Аналіз структури витрат на виробництво: аналіз витрат за елементами, аналіз витрат за статтями калькуляції.

Визначення резервів зниження собівартості продукції.

Дидактичні засоби: слайд “Аналіз елементів витрат”, слайд “Аналіз собівартості окремого виду продукції”, слайд “Аналіз загальної суми витрат”, слайд “Аналіз витрат на 1 грн товарної продукції”, слайд “Собівартість товарної продукції за статтями витрат”

Літературні джерела: [1 С.315-333], [3 С.205-216, 222-235], [4 С.271-276], [6 С.261-280, 317-345], [7 С.518-532, 539-549], [8 С.454-478, 495-504], [13 С.176-188, 199-206], [14 С.342-372], [15 С.463-491]; додаткова література [5 С.198-200], [8 С.57-71], [10 С.318-334, 343-355], [12 С.160-196], [16 С.126-133].

Завдання на СРС.

- 1) Назвіть показники собівартості продукції підприємства.
- 2) Фактори, визначаючі рівень витрат на гривню товарної продукції.
- 3) Схема аналізу витрат на 1 грн товарної продукції.
- 4) Наведіть можливості резерви зниження собівартості продукції.
- 5) Схема аналізу собівартості товарної продукції підприємства за калькуляційними статтями.
- 6) Цілі та схема аналізу собівартості найважливіших виробів підприємства.

Завдання виконуються у формі відповідей на запитання на початку наступної лекції. Тривалість спілкування викладача зі студентами 3-5 хв.

Лекція 17 Особливості аналізу прямих та непрямих витрат

Аналіз прямих матеріальних витрат. Аналіз прямих витрат на оплату праці. Аналіз непрямих витрат: загально виробничих, адміністративних, витрат на збут, позавиробничі витрати.

Дидактичні засоби: слайд “Аналіз прямих матеріальних витрат”, слайд “Аналіз прямих витрат на оплату праці”, “Аналіз змінних загальновиробничих витрат”.

Літературні джерела: [3 С. 216-222], [6 С.235-242, 280-317, 345-375], [7 С.533-539, 353-363], [8 С.478-494], [12 С.253-280], [13 С. 188-199], [14 С. 372-380], [15 С. 463-491]; додаткова література [10 С.334-343],

Завдання на СРС.

- 1) Модель аналізу прямих матеріальних витрат.
- 2) Модель аналізу прямих витрат на оплату праці.

3) Модель аналізу загально виробничих витрат.

Завдання виконуються у формі відповідей на запитання на початку наступної лекції. Тривалість спілкування викладача зі студентами 3-5 хв.

Підготуватися до модульної контрольної роботи.

1У.3 ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Розділ 1. Основи теорії економічного аналізу.

Тема 1.2 Метод та методичні прийоми економічного аналізу

Практичне заняття № 1. Поняття факторної моделі та її типи. Методи порівняння та деталізації.

Форма ведення заняття: діалог – пояснення, розв'язання задач.

Питання для обговорення:

1. Факторна модель. Поняття узагальнюючого показника та впливаючих факторів. Адитивна, мультиплікативна, кратна та комбінована факторні моделі.
2. Метод порівняння. Суть планових і фактичних показників; базисних і звітних; натуральні і вартісні вимірники економічних показників. Табличні форми, що використовуються при порівнянні. Розрахунок абсолютного відхилення, відносного відхилення, темпів росту, % виконання плану.
3. Метод деталізації. Суть і способи розкладання факторних моделей.

Приклади.

Розв'язання задач проводиться по індивідуальним карткам і складається з 3-х завдань:

- визначити типи факторних моделей запропонованих показників
- розкласти запропоновані показники, використовуючи метод деталізації
- записати перелік показників, відповідаючих запропонованому типу факторної моделі.

Форма контролю знань: за виконане практичне завдання в повному обсязі ставиться 1 бал

Завдання на СРС.

1. Інформаційна база економічного аналізу (форма звітності).
2. Повторити формули розрахунку основних показників господарської діяльності з курсу "ЕП".

Літературні джерела: [1 с.20-29], [4 с.44-60], [7 с.46-86], [8 с.52-82, 99-104]

Дидактичні засоби: слайд „Класифікація методів економічного аналізу”

Тема 1.2 Метод та методичні прийоми економічного аналізу

Практичне завдання № 2. Прийоми елімінування.

Форма ведення : діалог – пояснення, розв'язання задач

Питання для обговорення:

1. Прийом повних ланцюгових підстановок. Схема аналізу. Визначення впливу факторів на зміну узагальнюючого показника.
2. Прийом скорочених ланцюгових підстановок. Особливості визначення впливу факторів на узагальнюючий показник.
3. Прийом відносних різниць. Вихідні дані для аналізу. Розрахунок впливу факторів на зміну результативного показника.

Вивчення прийомів проводиться на конкретних задачах:

1. Визначення впливу факторів на фонд оплати праці методом повних ланцюгових підстановок
2. Визначення впливу факторів на обсяг товарної продукції методом скорочених ланцюгових підстановок
3. Визначення впливу факторів на обсяг товарної продукції методом відносних різниць

Форма контролю знань: за виконання практичної частини в повному обсязі ставиться 1 бал.

Завдання на СРС:

1. можливість застосування вивчених прийомів до всіх типів факторних моделей.

Літературні джерела: [1 с.33-48], [4 с.117-143], [7 с.100-129], [8 с.82-98], [13 с.27-37, 55-64]

Дидактичні засоби: слайд „Класифікація методів економічного аналізу”, слайди „Схема аналізу методом повних ланцюгових підстановок”, „Схема аналізу методом скорочених ланцюгових підстановок”, „Схема аналізу методом відносних різниць”

Тема 1.2 Метод та методичні прийоми економічного аналізу

Практичне завдання № 3. Індексний, інтегральний, балансовий прийоми.

Форма ведення заняття – діалог –пояснення, рішення задач

Питання для обговорення:

1. Індексний прийом. Вихідні дані для аналізу, схема аналізу, розрахунок впливу факторів. Особливості балансової перевірки.
2. Інтегральний метод. Особливості застосування. Визначення впливу факторів при різній кількості факторів в факторній моделі.
3. Балансовий прийом, суть, схема аналізу, визначення впливу факторів.

Розгляд прийомів проводиться на конкретних задачах:

1. Визначити абсолютне, відносне відхилення, темпи росту та вплив факторів індексним методом
2. Визначити абсолютне, відносне відхилення, темпи росту та вплив факторів інтегральним методом
3. Визначити абсолютне, відносне відхилення, темпи росту та вплив факторів балансовим методом

Форма контролю знань: за виконання практичної частини в повному обсязі ставиться 1 бал.

Завдання на СРС:

1. Навести приклади складання балансів.

2. Прийом пропорційного ділення

Літературні джерела: [1 с.33-48], [4 с.117-143], [7 с.100-129], [8 с.82-98], [13 с.27-37, 55-64], [14 с.97-121], [20 с.99-101]

Дидактичні засоби: слайд „Класифікація методів економічного аналізу”, слайд „Товарно-торговий баланс підприємства”

Тема 1.2 Метод та методичні прийоми економічного аналізу

Практичне заняття №4 Графічні прийоми економічного аналізу

Форма ведення заняття – діалог – пояснення, письмове опитування за розділом 2

Питання для обговорення:

1. Класифікація графічних прийомів
2. Відображення інформації за допомогою таблиць

Письмове опитування проводиться на останньому часі заняття по теоретичним питанням розділу 1.

Методика виконання та критерії оцінки знань представлені у пункті 4.5

Завдання на СРС:

1. Підготовка до контрольної роботи.

Літературні джерела: [1 с.33-48], [4 с.117-143], [7 с.100-129], [8 с.82-98], [13 с.27-37, 55-64], [14 с.97-121], [20 с.99-101]

Дидактичні засоби: слайд „Класифікація методів економічного аналізу”, слайд „Графічні методи економічного аналізу”

Практичне заняття № 5. Контрольна робота по темі “Метод та методичні прийоми економічного аналізу”.

Робота складається з 4-х задач з використанням наступних прийомів:

- прийом порівняння на визначення ланцюгових та базових відхилень;
- прийоми елімінування;
- інтегральний прийом;
- індексний прийом.

Велике значення приділяється здатності складання висновків за результатами факторного аналізу.

Методика виконання та критерії оцінки знань представлені у пункті 4.5

Приклад завдання наведено у додатку В.

Розділ 2. Фінансовий аналіз.

Тема 2.1 Аналіз фінансового стану підприємства

Практичне заняття № 6. Аналіз фінансового стану підприємств.

Форма ведення заняття: діалог – пояснення, розв’язання задач.

Питання для обговорення:

1. Цілі і задачі аналізу.
2. Інформаційна база для аналізу. Визначення активу і пасиву балансу.
3. Аналіз ліквідності. Відносні показники ліквідності балансу.
4. Аналіз фінансової стійкості. Поняття робочого капіталу та відносні показники фінансової стійкості.
5. Аналіз ділової активності. Показники обертаємості та рентабельності.

Розв'язання задач проводиться по роздатковому матеріалу і полягає в розрахунку :

- 1.показників ліквідності
 2. фінансової стійкості
 3. ділової активності за конкретними вихідними даними балансу підприємства.
- Перевіряється сдібність студентів робить самостійно висновки за результатами аналізу.

Форма контролю знань: за виконання практичної частини в повному обсязі ставиться 1 бал.

Завдання на СРС:

- 1.вивчення форм №1 і №2 бухгалтерської звітності.

Літературні джерела: [1 с.94-119], [3 с.5-85],[4 с.280-296], [7 с.215-298], [8 с.204-224]

Дидактичні засоби:слайд „ Структура балансу підприємства”, слайд „Розрахунок показників ліквідності”, слайд „Розрахунок показників фінансової стійкості”, слайд „Розрахунок показників ділової активності”

Тема 2.2 Аналіз фінансових результатів

Практичне заняття № 7 і №8. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств.

Форма ведення заняття : діалог-пояснення, рішення задач, теоретичне опитування за темами 2.1 і 2.2

Питання для обговорення:

1. Інформаційна база для аналізу.
2. Порядок формування фінансових результатів. Класифікація прибутку підприємства
(прибуток валовий, прибуток від операційної діяльності, від основної діяльності, чистий прибуток).
3. Факторний аналіз прибутку від операційної діяльності.

Основні види задач:

1. Аналіз формування чистого прибутку підприємства
2. Факторний аналіз прибутку від операційної діяльності

Форма контролю знань: за виконання практичної частини в повному обсязі ставиться 1 бал.

Письмове опитування проводиться на останньому часі заняття по теоретичним питанням розділу 2.

Методика виконання та критерії оцінки наведені у пункті 4.5, приклад завдання надано у додатку В.

Завдання на СРС:

1. підготовка до контрольної роботи.

Літературні джерела: [1 с.354-397], [3 с.102-138, 154-183], [4 с.280-286], [7 с.299-334], [8 с.170-187], [12 с.281-291]

Дидактичні засоби: слайд „ Схема формування прибутку підприємства”, слайд „Звіт про фінансові результати”

Практичне заняття № 9. Контрольна робота по темі “Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства .

Виконується за темами 2.1 і 2.2.

Методика виконання та критерії оцінки наведені у пункті 4.5

Розділ 3. Управлінський аналіз.

Тема 3.1 Аналіз виробництва продукції, робіт, послуг

Практичне заняття № 10. Аналіз виробництва продукції, робіт, послуг.

Форма ведення заняття: діалог – пояснення, розв’язання задач

Питання для обговорення:

1. Поняття товарної, валової, реалізованої продукції
2. Інформаційна база для аналізу
3. Аналіз динаміки, структури виробництва.
4. Факторні моделі для визначення обсягів виробництва.

Розв’язання задач проводиться по роздатковому матеріалу і включає:

1. Аналіз впливу вартості основних виробничих фондів і фондівіддачі на обсяг продукції
2. Аналіз впливу виробничої площі і зйому продукції з одиниці площі
3. Аналіз впливу кількості обладнання, відпрацьованого часу одиницею обладнання та його продуктивністю
4. Аналіз впливу чисельності працюючих, кількості відпрацьованих днів та продуктивністю праці.

Особливе значення приділяється висновкам та визначенню резервів збільшення обсягів виробництва.

Форма контролю знань: за виконання практичної частини в повному обсязі ставиться 1 бал.

Завдання для СРС.

1. Аналіз організаційно-технічного рівня підприємства.
2. Аналіз впливу екстенсивних та інтенсивних факторів на динаміку показників, методика їх розрахунку.

Літературні джерела: [1 с.130-140], [3 с.183-191, 196-205], [4 с.268-271], [6 с.208-229], [7 с.377-403]

Дидактичні засоби: слайд „Цілі, об’єкти та задачі аналізу обсягів виробництва”

Тема 3.1 Аналіз виробництва продукції, робіт, послуг

Практичне заняття №11. Аналіз асортименту, ритмічності і якості продукції.

Форма ведення заняття: діалог – пояснення, розв’язання задач

Питання для обговорення:

1. Методи аналізу асортименту. Методи найменшого числа; найменшого відсотку; метод розрахунку коефіцієнту номенклатурності
2. Аналіз ритмічності роботи підприємства. Розрахунок коефіцієнту ритмічності, аритмічності та суми недоданої продукції.

3. Аналіз якості продукції методами першосортних одиниць; середньозваженої ціни та порівняння відсотка виконання плану в натуральному та вартісному вимірах.

Для закріплення теми пропонується рішення задач по аналізу асортименту, ритмічності та якості запропонованими методами відповідно варіанту по роздатковому матеріалу.

Форма контролю знань: за виконання практичної частини в повному обсязі ставиться 1 бал.

Завдання для СРС:

1. Аналіз виконання договірних зобов'язань по поставках. Розрахунок резервів збільшення реалізації продукції.

Літературні джерела: [1 с.144-149], [3 с.191-196], [12 с.314-362], [13 с.106-113], [14 с.234-242], [15 с.451-463]

Дидактичні засоби: слайд „Цілі, об'єкти та задачі аналізу обсягів виробництва”, слайд „Показники якості продукції”, слайд „Резерви збільшення обсягів виробництва”

Тема 3.2 Аналіз використання трудових ресурсів та витрат на оплату праці

Практичне заняття № 12. Аналіз використання трудових ресурсів та витрат на оплату праці.

Форма ведення заняття: діалог – пояснення, розв'язання задач.

Питання для обговорення:

1. Аналіз забезпечення підприємства трудовими ресурсами. Розрахунок динаміки складу структури, кваліфікаційного рівня персоналу підприємства.
2. Аналіз ефективності використання робочого часу. Розрахунок впливу факторів на узагальнюючий показник. Пошук резервів скорочення цілодобових та внутрізмінних простоїв.
3. Аналіз продуктивності праці і трудомісткості продукції.
4. Аналіз фонду заробітної плати.

Для закріплення теми пропонується рішення наступних типів задач:

1. Аналіз динаміки, складу та структури кадрів підприємства
2. Аналізу забезпечення підприємства трудовими ресурсами
3. Аналіз ефективності їх використання.
4. Аналіз змінної та постійної частини оплати праці
5. Аналіз продуктивності праці

Форма контролю знань: за виконання практичної частини в повному обсязі ставиться 1 бал.

Завдання для СРС.

1. Аналіз рентабельності трудового потенціала.
2. Визначення резервів підвищення ефективності використання трудових ресурсів підприємства.

Літературні джерела: [1 с.272-302], [3 с.235-296], [6 с.138-207], [7 с.426-459],

[8 с.377-403]

Дидактичні засоби: слайд „Об'єкти та етапи аналізу трудових ресурсів та витрат на оплату праці”, слайд „Класифікація кадрів підприємства”, слайд „Системи та форми оплати праці”

Тема 3.3 Аналіз довгострокових активів підприємства

Практичне заняття № 13. Аналіз основних виробничих фондів підприємства
Форма ведення заняття: діалог – пояснення, рішення задач.

Питання для обговорення:

1. Аналіз динаміки, складу і структури основних фондів.
2. Оцінка показників технічного стану основних фондів.
3. Аналіз ефективної використання ОВФ. Розрахунок фондовіддачі, фондомісткості, фондоозброєності.
4. Аналіз ефективності використання виробничих потужностей.

Для закріплення теми пропонуються задачі:

1. Аналіз складу та структури ОВФ
2. Аналіз показників технічного стану
3. Аналіз ефективності використання основних фондів

Форма контролю знань: за виконання практичної частини в повному обсязі ставиться 1 бал.

Завдання для СРС.

1. Аналіз показників часного використання виробничих потужностей (коеф. Інтенсивного, екстенсивного та інтегрального використання обладнання.
2. Аналіз рентабельності ОВФ.

Літературні джерела: [1 с.243-266], [3 с.296-334], [4 с.254-287], [6 с.72-101], [7 с.459-494]

Дидактичні засоби: слайд „Класифікація ОВФ”, слайд „Об'єкти та етапи аналізу ОВФ”

Тема 3.4 Аналіз матеріальних ресурсів і ефективності їх використання

Практичне заняття № 14. Аналіз матеріальних ресурсів і ефективності їх використання.

Форма ведення заняття: діалог – пояснення, рішення задач.

Питання для обговорення:

1. Оцінка забезпечення матеріальними ресурсами
2. Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів. Показники матеріаломісткості, матеріаловіддачі та коефіцієнту використання матеріалів.

Для закріплення теми пропонуються задачі по факторному аналізу матеріальних ресурсів та пошуків резервів зменшення витрат на матеріали по роздатковому матеріалу.

Форма контролю знань: за виконання практичної частини в повному обсязі ставиться 1 бал.

Завдання для СРС:

1. Інформаційна база для аналізу матеріальних витрат

2. Визначення і класифікація витрат виробництва відповідно нових стандартів бухгалтерського обліку

Літературні джерела: [3 с.347-392], [6 с.102-138], [7 с.494-517], [8 с.404-427]

Дидактичні засоби: слайд „Об'єкти та етапи аналізу матеріальних ресурсів”, слайд „Узагальнюючі показники ефективності використання матеріальних ресурсів”

Практичне заняття № 15. Аналіз витрат на виробництво продукції.

Форма ведення заняття: діалог – пояснення, рішення задач, письмове опитування за розділом 3.

Питання для обговорення:

1. Оцінка загальної суми витрат на виробництво
2. Аналіз собівартості по статтям калькуляції
3. Аналіз витрат на гривню товарної продукції
4. Аналіз прямих витрат на виробництво
5. Аналіз непрямих витрат на виробництво.

Для закріплення теми пропонуються задачі:

1. Факторному аналізу собівартості продукції по економічним елементам
2. Аналіз собівартості за статтями калькуляції
3. Аналіз витрат на 1 грн. Товарної продукції та визначенню резервів зниження витрат на виробництво.

Форма контролю знань: за виконання практичної частини в повному обсязі ставиться 1 бал.

Письмове опитування проводиться на останньому часі заняття по теоретичним питанням розділу 3.

Методика виконання та критерії оцінки наведені у пункті 4.5, приклад завдання надано у додатку В.

Завдання для СРС:

1. Методи формування собівартості продукції
2. Закордонний досвід обліку витрат на виробництво
3. Аналіз безбитковості

Літературні джерела: [1 с.315-333], [3 с.205-216, 222-235], [4 с.271-276], [6 с.261-280, 317-345], [7 с.518-532]

Дидактичні засоби: слайд „Об'єкти та етапи аналізу собівартості”, слайд „Класифікація витрат на виробництво”

Практичне заняття №16. Контрольна робота за матеріалом розділу 3.

В роботу входять чотири задачі:

1. Аналіз обсягів виробництва, асортименту, ритмічності та якості продукції
2. Аналіз трудових ресурсів та фонду оплати праці
3. Оцінка матеріального забезпечення виробництва
4. Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції.

Методика виконання та критерії оцінки наведені у пункті 4.5

Практичне заняття № 17. Колоквіум.

Проводиться за питаннями, розробленими лектором за темами розділів 2 і 3. Методика виконання та критерії оцінки наведені у пункті 4.5

IV.4 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ РЕФЕРАТИ

Ціль виконання рефератів: надання студенту можливості самостійного поглибленого вивчення окремих розділів теорії курсу “Економічний аналіз” та самостійна проработка основних та періодичних видань літератури.

Реферати виконуються за наданими темами, які представлені у додатку А.

Термін виконання: 10 годин від моменту видачі студенту теми реферату

Умови виконання.

- 1) Самостійне бажання студента написати реферат за однією з наданих тем;
- 2) Надання при необхідності консультацій лектором та асистентом при виконанні рефератів;
- 3) Використання при написанні реферату не тільки учбової література, але й наукових та періодичних видань останніх років;
- 4) Написання реферату за загальнопоширеною схемою реферативних видань.

Критерії оцінки рефератів.

За виконаний і оформлений у вигляді брошури (формат А4) із відповідним титульним листом реферат виставляються від 4 до 10 балів.

9-10 балів ставиться за виконаний реферат, якщо надана тема розкрита повністю, наданий список літературних джерел, існують посилки у тексті на літературні джерела, виділені заголовки підрозділів, які висловлюють окрему закінчену думку, а також є план реферату.

7-8 балів ставиться за виконаний реферат, якщо надана тема розкрита повністю, але є припустимі неточності або помилки смислового характеру при написанні реферату, або не наданий список літературних джерел, немає посилки у тексті на літературні джерела.

4-6 балів ставиться за виконаний реферат, якщо надана тема розкрита частково, не наданий список літературних джерел, немає посилки у тексті на літературні джерела, не виділені заголовки підрозділів, які висловлюють окрему закінчену думку, а також немає плану реферату.

Якщо тема не розкрита, ставиться 0 балів за реферат.

КУРСОВА РОБОТА

Курсова робота з економічного аналізу передбачена навчальним планом для студентів бакалаврського рівня підготовки за спеціальністю 7.050107 “Економіка підприємства”, 7.050201 “Менеджмент організації”, 7.050102 “Економічна кібернетика”. Це важливий етап оволодіння методикою вивчення діяльності підприємств різних форм власності.

Розподіл навчального часу виконання курсової роботи .

Се- ме- стр	Всьо- го	Розподіл за видами занять				СРС			
		Кон- суль- тація з теоре- тич- ної і мето- дич- ної части- ни	Кон- суль- тація з прак- тич- ної части- ни	Пере- вірка теоре- тич- ної і мето- дич- ної части- ни	Пере- вірка прак- тич- ної части- ни	Всьо- го	У тому числі робота над		
							Теоре- тич- ною части- ною	Мето- дич- ною части- ною	Практик- ною части- ною
6	40	8	6	1	1	24	6	6	12
Всього	40	16				24			

Тематика курсових робіт наведена в Додатку Б.

Мета підготовки курсової роботи – набування студентами навичок самостійного виконання аналітичних досліджень з питань діяльності підприємства, збирання необхідної для цього економічної інформації, її належної обробки та оформлення результатів дослідження. Завданням курсової роботи є виконання аналітичного дослідження для одержання економічної інформації при прийнятті певного управлінського рішення, а саме: з'ясування економічної сутності об'єкта дослідження, визначення проблем, пов'язаних зі збиранням та обробкою відповідної економічної інформації, проведення економічного аналізу, формування та оцінювання його наслідків.

Курсову роботу з економічного аналізу передбачається виконувати за окремими темами (по варіантах) на матеріалах конкретного підприємства з формуванням додатка до роботи (форм чинної звітності, використовуваних при виконанні курсової роботи), що найбільшою мірою вимагає від студента самостійності при її виконанні.

Курсова робота виконується за таким планом:

- вступ (розкривається мета курсової роботи, дається коротка характеристика об'єкта дослідження та економічної інформації, використовуваної при виконанні роботи);
- теоретична частина (розділ 1) розглядає теоретичні положення, які характеризують об'єкт дослідження;
- методична частина (розділ 2) розкриває методику аналізу об'єкта дослідження щодо теми курсової роботи;
- аналітична частина (розділ 3) присвячується проведенню економічного дослідження з теми курсової роботи за даними економічної інформації, яка наводиться в додатку;

- висновки (формулюються результати аналізу та пропозиції з питань теми щодо роботи підприємства та шляхів її поліпшення).

Крім того, курсова робота має вступну частину, яка включає: титульний лист, анотацію, зміст.

Обсяг курсової роботи – 30-40 стандартних сторінок.

Критерії оцінки курсової роботи.

Оцінка “*відмінно*”(5балів) виставляється тоді, коли в курсовій роботі розкриті теоретичні підходи щодо об'єкту дослідження, представлена методика виконання аналізу за відповідною темою, виконано аналіз в повному обсязі за наведеною методикою. Аналіз містить коментарії розрахункових показників, сформовані висновки щодо кожного етапу аналізу, узагальнені резерви підвищення ефективності виробництва. При захисті курсової роботи студент грамотно коментує проведені теоретичні, методичні та аналітичні дослідження, розкриває суть наведених показників, демонструє уміння самостійно приймати нетрадиційні рішення, робити висновки і узагальнення.

Оцінка “*добре*”(4 бала) виставляється, коли знання студента взагалі задовольняють ті самі вимоги, що й до оцінки “*відмінно*” , але при захисті курсової роботи у відповідях допускає незначних помилок, які суттєво не впливають на підсумковий результат.

Оцінка “*задовільно*”(3 бала), виставляється якщо студент в основному виконав курсову роботу з урахуванням вимог щодо структури роботи, але висновки до розрахунків виконані не в повному обсязі, не просліджуються чіткі напрямки пошуку підвищення ефективності виробництва. При захисті курсової роботи студент не досить глибоко володіє матеріалом, його знання мають розрізнений, фрагментарний характер, припускається помилок, які можна легко виправити і які не будуть мати важких наслідків в практичній роботі підприємства.

Оцінка “*незадовільнено*” (2 бала) – відсутня.

IV.6 КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

Ціль контрольних робіт полягає в закріпленні та поглибленні теоретичних знань, набутих студентом у процесі вивчення курсу, виробленні уміння самостійно працювати з навчальною спеціалізованою літературою, робити узагальнення та висновки.

З курсу “Економічний аналіз” проводяться теоретичні опитування з метою перевірки теоретичних знань з основних розділів курсу, а також контрольні роботи з метою поглиблення теоретичних знань і їх використання для розв'язання конкретних задач.

Зміст теоретичних опитувань охоплює наступні питання.

Теоретичне опитування з розділу 1.

Передбачає теоретичне опитування з теорії економічного аналізу. Студенту пропонується п'ять запитань, що розкривають суть наступних понять: предмет

економічного аналізу, види економічного аналізу, основні категорії економічного аналізу; метод економічного аналізу; розкриття суті методів порівняння, балансового, деталізації, групування, повних ланцюгових підстановок, методів абсолютних та відносних різниць, інтегрального, індексного, графічного тощо.

Теоретичне опитування з розділу 2.

Передбачає теоретичне опитування з розділу фінансового аналізу. Студенту пропонується п'ять запитань, що розкривають суть наступних понять: показники оцінки фінансового стану підприємства, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості; види прибутку, порядок формування чистого прибутку, види рентабельності, факторні моделі аналізу прибутку і рентабельності.

Теоретичне опитування з розділу 3.

Передбачає теоретичне опитування з розділу управлінського аналізу. Студенту пропонується п'ять запитань, що розкривають суть наступних понять: аналіз обсягу виробництва та реалізації продукції, фактори, що впливають на обсяг виробництва продукції; аналіз якості продукції та ритмічності виробництва; аналіз трудових ресурсів; продуктивності праці, фонду заробітної плати; факторні моделі аналізу продуктивності праці та оплати праці, поняття абсолютної та відносної зміни фонду заробітної плати; аналіз динаміки, складу і структури основних засобів; аналіз руху і технічного стану основних засобів; аналіз використання основних фондів; факторний аналіз фондівіддачі; аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами й ефективності їх використання; факторний аналіз матеріаломісткості продукції; аналіз витрат на виробництво; аналіз собівартості окремих виробів; аналіз витрат на 1 грн продукції, аналіз прямих матеріальних витрат, витрат на оплату праці, непрямих витрат.

Приклади завдання за варіантами теоретичного опитування додаються в Додатку В.

Термін виконання теоретичних опитувань – 1 години академічного часу.

Критерії оцінки теоретичних опитувань.

Завдання теоретичного опитування максимально оцінюються в 10 балів.

9-10 балів ставиться за повністю розкриті питання теоретичного опитування, які містять глибокі теоретичні відповіді, супроводжуються конкретними табличними прикладами, розрахунками, формулами, економічними моделями, поясненнями.

8-7 балів ставиться за повністю розкриті питання теоретичного опитування, але можливо деякі питання не містить табличних прикладів або не наведено розрахунків за прикладами та висновків, нема пояснень.

6-5 балів ставиться за роботи, яка розкриває не усі питання або при відповіді відсутні табличні приклади, розрахунки, пояснення.

Якщо студент одержує менше, ніж 5 балів, теоретичне опитування не зараховується.

У курсі „Економічний аналіз” передбачене виконання 3-х модульних контрольних робіт з практичного курсу.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1

Проводиться після закінчення теоретичного і практичного вивчення теми 1.2
Ціль роботи – оцінити рівень закріплення наданих теоретичних знань і практичних навиків розв'язання задач.

Контрольна робота має типовий характер: всі завдання за варіантами відрізняються тільки значеннями величин вихідних даних, а тип задач та методика їх виконання однакові.

Робота складається з 4-х задач:

1. Визначення впливу факторів на узагальнюючий показник прийомами елімінування.
2. Визначення впливу факторів на узагальнюючий показник індексним методом.
3. Визначення впливу факторів на узагальнюючий показник інтегральним методом.
4. Аналіз динаміки показників методом базового або ланцюгового порівняння.

Приклад завдання до виконання контрольної роботи №1 приведений у додатку Г.

Термін виконання – 2 години академічного часу.

Критерії оцінки контрольної роботи №1.

За виконану і оформлену контрольну роботу виставляються від 2,5 до 5 балів. Задачі №2 оцінюються від 0,5 до 1,0 балів, а задачі №1,3,4 оцінюються від 0,7 до 1,3 балів.

5 балів ставиться за виконану контрольну роботу, якщо всі задачі вирішені вірно за методикою розрахунку та зроблені об'єктивні висновки. Однак припускається наявність помилок стилістичного, або орфографічного характеру.

2,5 бала ставиться за виконану контрольну роботу, якщо задачі №1,3,4 вирішені не точно додержуючись методики розрахунку, а також у розрахунках є помилки. При цьому виконана задача №2.

Якщо студент одержує менш, ніж 2,5 бала, контрольна робота визнається не виконаною.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2

Проводиться після закінчення теоретичного і практичного вивчення тем 2.1 і 2.2
Ціль роботи – оцінити рівень закріплення наданих теоретичних знань і практичних навиків розв'язання задач.

Контрольна робота має типовий характер: всі завдання за варіантами відрізняються тільки значеннями величин вихідних даних, а тип задач та методика їх виконання однакові.

Робота складається з 2-х задач:

1. Визначення впливу факторів на зміну прибутку від реалізації

2. Аналіз фінансового стану підприємства за показниками ліквідності та фінансової стійкості.

Приклад завдання до виконання контрольної роботи №2 приведений у додатку Г.

Термін виконання – 2 години академічного часу.

Критерії оцінки контрольної роботи №2.

За виконану і оформлену контрольну роботу виставляються від 2,5 до 5 балів. Задачі №1 і №2 оцінюються однаково від 1,25 до 2,5 балів.

5 балів ставиться за виконану контрольну роботу, якщо всі задачі вирішені вірно за методикою розрахунку та зроблені об'єктивні висновки. Однак припускається наявність помилок стилістичного, або орфографічного характеру.

2,5 бала ставиться за виконану контрольну роботу, якщо задачі вирішені не точно додержуючись методики розрахунку, а також у розрахунках є помилки. При цьому обов'язково визначені факторні моделі або показники для аналізу.

Якщо студент одержує менш, ніж 2,5 бала, контрольна робота визнається не виконаною.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА №3

Проводиться після закінчення теоретичного і практичного вивчення розділу 3
Ціль роботи – оцінити рівень закріплення наданих теоретичних знань і практичних навиків розв'язання задач.

Контрольна робота має типовий характер: всі завдання за варіантами відрізняються тільки значеннями величин вихідних даних, а тип задач та методика їх виконання однакові.

Робота складається з 4-х задач:

1. Факторний аналіз обсягу виробництва, аналіз асортименту, ритмічності та якості
2. Аналіз матеріальних витрат на виробництво
3. Факторний аналіз собівартості продукції
4. Аналіз трудових ресурсів і фонду заробітної плати

Приклад завдання до виконання контрольної роботи №3 приведений у додатку Г.

Термін виконання – 2 години академічного часу.

Критерії оцінки контрольної роботи №3.

За виконану і оформлену контрольну роботу виставляються від 5 до 10 балів. Задачі оцінюються однаково від 1,25 до 2,5 балів.

10 балів ставиться за виконану контрольну роботу, якщо всі задачі вирішені вірно за методикою розрахунку та зроблені об'єктивні висновки. Однак припускається наявність помилок стилістичного, або орфографічного характеру.

5 балів ставиться за виконану контрольну роботу, якщо задачі вирішені не точно додержуючись методики розрахунку, а також у розрахунках є помилки. При цьому обов'язково визначені факторні моделі або показники для аналізу.

Якщо студент одержує менш, ніж 5 балів, контрольна робота визнається не виконаною.

КОЛОКВІУМ

На заключному етапі викладання дисципліни “Економічний аналіз” проводиться колоквіум. Колоквіум являє собою письмове опитування, на протязі якого студент отримує білет з шістьма запитаннями в межах курсу “Економічний аналіз”.

Ціль проведення колоквіуму – систематизація та заключна перевірка знань студентів з основних розділів курсу “Економічний аналіз”.

Питання колоквіуму.

Поняття аналізу, об'єкти і суб'єкти аналізу, основні категорії економічного аналізу, ресурси, фактори, резерви виробництва, їх класифікація. Метод економічного аналізу, класифікація методів. Метод порівняння в економічному аналізі, види порівняння. Види моделей, деталізація показників в економічному аналізі, принцип подовження розрахункової формули. Способи елімінування в економічному аналізі: ланцюгових підстановок, абсолютних і відносних різниць, їх використання на прикладі адитивних, мультиплікативних, кратних, комбінованих моделей.

Оцінка фінансового стану підприємства: ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості. Порядок формування фінансових результатів діяльності підприємства. Поняття фінансових результатів від різних видів діяльності: фінансовий результат звичайної діяльності, від операційної діяльності, від основної діяльності. Чистий прибуток. Факторний аналіз валового прибутку від реалізації. Класифікація видів рентабельності. Факторний аналіз рентабельності виробництва та рентабельності окремих видів продукції.

Напрямки аналізу виробництва та реалізації продукції, трудових ресурсів, основних фондів, витрат та собівартості продукції. Аналіз річних планів обсягу виробництва, база порівняння, основні розрахункові показники. Фактори, що впливають на обсяг виробництва продукції. Підходи до аналізу асортименту, сортності, ритмічності виробництва. Аналіз структури трудових ресурсів підприємства. Аналіз руху робочої сили, аналіз кваліфікації робітників. Аналіз продуктивності праці. Модель аналізу фонду оплати праці. Поняття абсолютної та відносної зміни фонду заробітної плати. Визначення факторів, що впливають на змінний та постійний фонди заробітної плати. Аналіз динаміки та структури основних засобів, аналіз руху і технічного стану основних засобів; аналіз використання основних фондів, факторний аналіз фондівіддачі. Модель аналізу матеріальних витрат. Факторний аналіз матеріаломісткості продукції. Аналіз загальної суми витрат на виробництво, аналіз собівартості окремих видів продукції. Склад елементів витрат з конкретизацією кожного елементу. Перелік калькуляційних статей виробничої собівартості. Аналіз витрат на 1 грн продукції, порядок підстановок в аналізі. Аналіз прямих матеріальних витрат, витрат на оплату праці, загально виробничих витрат. Склад комплексних статей собівартості: загальновиробничих. Адміністративних, витрат на збут. Модель

аналізу загальновиробничих витрат. Поняття виробничої собівартості та собівартості реалізованої продукції.

Приклад завдання за варіантами колоквіуму додаються в Додатку Г.

Термін виконання колоквіуму – 2 години академічного часу.

Критерії оцінки колоквіуму

Завдання колоквіуму максимально оцінюються в 30 балів.

30-27 балів ставиться за повністю розкриті питання колоквіуму, які містять глибокі теоретичні відповіді, супроводжуються конкретними табличними прикладами, розрахунками, формулами, економічними моделями, поясненнями.

26-22 балів ставиться за повністю розкриті питання колоквіуму, але можливо деякі питання не містить табличних прикладів або не наведено розрахунків за прикладами та висновків, нема пояснень.

21-15 балів ставиться за роботи, яка розкриває не усі питання або при відповіді відсутні табличні приклади, розрахунки, пояснення.

Якщо студент одержує менше, ніж 15 балів, колоквіум не зараховується.

У. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Оцінка знань студентів по дисципліні здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю знань (іспиту).

Поточний контроль знань складається з обов'язкових та додаткових контрольних точок.

До обов'язкових точок відносяться три контрольні роботи по теоретичному курсу, які проводяться на лекціях, три контрольні роботи практичного складу по закріпленню положень теорії, що проводяться на практичних заняттях та колоквіуму.

Якщо рейтинг студента за модулями становить 30 –35 балів, то він має допуск до іспитів за курсом “Економічний аналіз”.

Студенти, що мають сумарний бал 90-100 одержують оцінку “відмінно” за іспит автоматично.

Студенти, що мають сумарний бал 75-89 одержують оцінку “добре” за іспит автоматично.

Студенти, що мають сумарний бал 55-74 одержують оцінку “задовільно” за іспит автоматично.

СЕМЕСТРОВИЙ ГРАФІК СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Дисципліна	Кількість годин	Термін видачі завдань та їх виконання по неділям	а
------------	-----------------	--	---

	Лекції	Практика	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
			/	*	/	*	/	*	/	*	/	*	/	*	/	*	/	*	/
Економічний аналіз	34	34																	
Лекції			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Практика			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Вид контролю								КЗЛ1	КР1				КЗЛ2	КР2			КЗЛ3	КР3	К
Модуль	М1									М2						М3			
Атестация	А1									А2									

Студенти, що складають іспит за курсом “Економічний аналіз” за витягнутим самостійно білетом, оцінюються за 5-ти бальною шкалою.

При цьому оцінка “*відмінно*”(5 балів) виставляється тоді, коли студент дає вірні відповіді на теоретичні і практичні завдання білету, показує не тільки глибокі теоретичні знання та практичні навички, а й уміння самостійно приймати нетрадиційні рішення, робити висновки і узагальнення.

Оцінка “*добре*”(4 бала) виставляється, коли знання студента взагалі задовольняють ті самі вимоги, що й до оцінки “*відмінно*”, але допускається незначних помилок, які суттєво не впливають на підсумковий результат.

Оцінка “*задовільно*”(3 бала), виставляється якщо студент в основному виконав роботу в обсязі наданого білету, але не досить глибоко володіє матеріалом, його знання мають розрізнений, фрагментарний характер, припускається помилок, які можна легко виправити і які не будуть мати важких наслідків в практичній роботі підприємства.

Оцінка “*незадовільно*”(2 бали) виставляється тоді, коли студент не орієнтується в матеріалі, дає невірні відповіді, має слабкі теоретичні знання і практичні навички, приймає рішення які б могли привести до матеріальних збитків підприємства.

Поточний контроль при денній формі навчання

№ п/п	Вид контролю знань	Кількість	Учебний тиждень семестру	Кількість балів за точку
1	Письмові опитування з теорії (КЗЛ1, КЗЛ2, КЗЛ3)	3	6,11,15	10
2	Контрольні роботи (КР1, КР2, КР3)	3	7,12,16	5/5/10
3	Практичні заняття	10	2-16	1
4	Колоквіум (К)	1	16	30
5	Реферат	1	2-15	10

Застосування нових технологій навчання

При вивченні дисципліни “Економічний аналіз” дуже важливим фактором успішності навчання є використання активних методів навчання та прикладних комп'ютерних програм, які дозволяють значно прискорити планові розрахунки, а також зменшити імовірність виникнення помилок при розрахунках.

Практично всі задачі курсу “Економічний аналіз” можуть бути розраховані у програмі “EXEL”. Тому планується проведення практичних занять по виконанню факторного аналізу показників діяльності підприємства у комп'ютерних класах на основі програми “EXEL”.

VI НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Основна література за курсом

- 1 Аналіз финансово-экономической деятельности предприятия/ Под ред. Н.П.Любушина. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000.-471с.
- 2 Аналіз хозяйственной деятельности предприятия/ Под. ред. Л.П.Ермолович. – Минск: Интерпрессервис, 2001. – 576с.
- 3 Аналіз хозяйственной деятельности в промышленности/ Н.А.Русак, В.И.Стражев, О.Ф.Мигун и др. – Мн.:Выш.шк., 1999.-398с.
- 4 Баканов М. И., Шеремет А. Д. Теория экономического анализа. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 416 с.
- 5 Болюх М.А., Горбатов М.І. Збірник задач з курсу “Економічний аналіз”. – К.:КНЕУ, 2002.-232с.
- 6 Бороненкова С.А. Управленческий анализ. – М.:Финансы и статистика, 2002.-384с.
- 7 Економічний аналіз/ За ред. Ф.Ф.Бутинця. – Житомир: ПП “Рута”, 2003.-680с.
- 8 Економічний аналіз/ За ред.М.Г.Чумаченка. – К.:КНЕУ, 2001.-540с.
- 9 Івахненко В.М. Курс економічного аналізу. – К.: Знання-Прес, 2001. – 206с.

- 10 Івахненко В.М., Горбаток М.І., Львовчкін В.С. Економічний аналіз: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 1999. – 176 с.
- 11 Мец В.О. Економічний аналіз (Збірник практичних завдань і тестів за даними П(С)БО). – К.:КНЕУ, 2001,-236с.
- 12 Прыкина Л.В. Экономический анализ предприятия. – М.:ЮНИТИ-ДАНА, 2003.-407с.
- 13 Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. – М.: ИНФРА-М, 2002.-336с.
- 14 Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. – Мн.: Новое знание, 2002. – 704 с.
- 15 Экономический анализ/ Под ред. Л.Г.Гиляровской. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.-610с.

Додаткова література за курсом

- 1 Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия/ Под ред. П.П.Табурчака, В.М.Тумина и М.С.Сапрыкина. – Ростов н/Д: Феникс, 2002.-352с.
- 2 Балабанов И.Т. Финансовый анализ и планирование хозяйствующего субъекта. – М.: Финансы и статистика, 2002.-208с.
- 3 Бандурка А. М., Червяков И. М., Посылка О. В. Финансово-экономический анализ. – Харьков: Изд-во Харьковского университета внутренних дел, 1999. – 393 с.
- 4 Барнгольц С.Б. Методология экономического анализа деятельности хозяйствующего субъекта. – М.: Финансы и статистика, 2003.-240с.
- 5 Басовский Л.Е. Теория экономического анализа. – М.:ИНФРА-М, 2001.-222с.
- 6 Ковалев А.И. Анализ финансового состояния предприятия. - М.: Центр экономики и маркетинга, 2001.-256с.
- 7 Олійник О.В. Економічний аналіз: Практикум для студентів вищих навчальних закладів економічних спеціальностей/ За ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП “Рута”, 2003. – 496с.
- 8 Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз. – К.: МАУП, 2000.-152с.
- 9 Ковалев О.Н., Волкова О.Н. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. – М.: ПРОЮЛ М.П.Захаров, 2001.-424с.
- 10 Пястолов С.М. Экономический анализ деятельности предприятий. – М.: Академический Проект, 2002.-573с.
- 11 Романова Л.Е. Анализ хозяйственной деятельности: Краткий курс лекций. – М.: Юрайт, 2003.-220с.
- 12 Селезнева Н.Н., Ионова А.Ф. Финансовый анализ. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 479 с.
- 13 Сивкова А.И., Фрадкина Е.К. Практикум по анализу финансово-хозяйственной деятельности для студентов экономических и торгово-экономических колледжей и вузов. Тесты, задачи, деловые игры, ситуации. – Ростов н/Д: изд-во “Феникс”, 2001.-448с.

- 14 Теория экономического анализа/ Под ред. Н.П.Любушина. – М.:Юристъ, 2002.- 480с.
- 15 Чучалов Е.А., Бессонов Н.Н. Приемы экономического анализа. – М.: Финансы и статистика, 1988. – 76с.
- 16 Швиданенко Г.О., Олексюк О.І. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства. – К.:КНЕУ, 2002.-192с.

Розробники навчальної програми
Доцент, к.т.н.
Є.О.Підгора

Асс.

Н.А.Білеченко

Додаток А
Перелік тем рефератів з курсу “Економічний аналіз”

- 1 Історія розвитку економічного аналізу. Економічний аналіз в умовах ринкової економіки. Умови, які спонукали до розвитку аналізу на підприємствах.
- 2 Місце економічного аналізу господарської діяльності у системі наук. Його зв'язок з політичною економією, галузевими економіками, маркетингом, організацією виробництва й управління, фінансуванню, банківською справою, статистикою, бухгалтерським обліком, аудитом тощо.
- 3 Використання моделювання в економічному аналізі.
- 4 Джерела інформації, які використовуються в аналізі. Перевірка за зовнішніми прикметами (за формою) та за змістом. Гласність і секретність інформації. Комерційна таємниця, її межі та значення для суб'єктів господарської діяльності.
- 5 Організація і контроль потоків інформаційного забезпечення виробництва.
- 6 Використання ЕОМ в економічному аналізі. Розробка і класифікація аналітичних задач. Створення автоматизованого банку даних для розв'язування аналітичних задач.
- 7 Форми та методи організації аналітичної роботи. Планування, виконання й контроль окремих робіт і аналізу в цілому.
- 8 Основні етапи й послідовність проведення аналізу господарської діяльності. Добір, перевірка й аналітична обробка економічної інформації. Узагальнення, оцінка та письмове оформлення результатів аналізу. Формування пропозицій за результатами аналізу та контроль за їх реалізацією.
- 9 Особливості організації та проведення аналізу з боку статистичних, фінансово-кредитних і керівних організацій. Залучення, узгодження дій та заохочення виконавців аналізу.
- 10 Аналіз майна підприємства і джерел його покриття. Аналіз змін у складі та структурі активів балансу на конкретну дату і у динаміці.
- 11 Аналіз матеріальних оборотних активів, виявлення надлишкових і непотрібних запасів, визначення шляхів їх скорочення.
- 12 Аналіз дебіторської заборгованості: за обсягом, складом, структурою і строками їх виникнення (за даними аналогічного обліку).
- 13 Оцінка причин змін, які сталися в структурі активів, і їхнього впливу на платоспроможність і фінансову стійкість підприємства.
- 14 Визначення за балансом власних обігових коштів. Аналіз залучених коштів за строками їх погашення.
- 15 Аналіз оборотності обігових коштів і причини її зміни. Визначення суми ефекту від її зміни.
- 16 Аналіз і обґрунтування доцільності основних напрямків використання прибутку.
- 17 Особливості проведення маркетингового аналізу.
- 18 Аналіз організаційно-технічного рівня підприємства.

19 Аналіз виконання договірних зобов'язань по поставках: обсяг, строки, асортимент, якість. Характеристика взаємозв'язків показників випуску, відвантаження й реалізації продукції.

20 Зміст і реалізація підсумкового аналізу витрат від реалізації продукції й послуг. Розрахунок резервів збільшення реалізації продукції.

21 Вивчення функцій кривих попиту, його цінової еластичності для прийняття управлінських рішень.

22 Аналіз і оцінка збуту окремих товарів.

23 Аналіз витрат від експорту та факторів його зміни. Аналіз виконання зобов'язань по зовнішньоекономічній діяльності підприємства. Оцінка загальних обсягів експортних поставок.

24 Оцінка конкурентоспроможності підприємства на зовнішніх ринках та ефективності експортних операцій.

25 Аналіз виробничого браку підприємства.

26 Аналіз резервів збільшення обсягів виробництва продукції.

27 Аналіз впливу трудових і організаційно-технічних факторів на динаміку продуктивності праці.

28 Аналіз резервів продуктивності праці й випуску товарної продукції за рахунок кращого використання трудових ресурсів.

29 Аналіз середньої заробітної плати.

30 Аналіз лізингових операцій.

31 Аналіз наявності та ефективності використання нематеріальних активів.

32 Зміст і методи оперативного аналізу витрат на виробництво та збут продукції.

33 Вибір показників оперативного аналізу та контролю витрат підприємства.

34 Використання функціонально-вартісного аналізу при аналізі витрат на виробництво.

35 Методи виявлення, оцінка й систематизація причин і винуватців відхилень витрат від плану.

36 Розрахунок і розробка заходів для реалізації виявлених резервів собівартості.

37 Особливості аналізу взаємозв'язку "витрати-обсяг-прибуток". Точка беззбитковості. Аналіз чутливості прибутку до зміни витрат, ціни та (або) обсягу реалізації. Аналіз впливу факторів на зміну точки беззбитковості та запасу міцності.

38 Аналіз витрат з ціллю їх контролю та регулювання.

Додаток Б

Тематика курсових робіт з дисципліни “Економічний аналіз”

Варіант	Тема курсової роботи
1, 25, 49, 73	Аналіз та оцінка трудових ресурсів підприємства
2, 26, 50, 74, 97	Аналіз показників використання трудових ресурсів підприємства
3, 27, 51, 75	Аналіз фонду оплати праці на підприємстві
4, 28, 52, 76	Аналіз формування та використання фонду оплати праці на підприємстві
5, 29, 53, 77	Аналіз систем оплати праці на підприємстві
6,30, 54, 78	Аналіз основних фондів підприємства
7, 31, 55, 79, 98	Аналіз показників ефективності використання основних фондів підприємства
8, 32, 56, 80	Аналіз структури та оцінка зносу основних фондів підприємства
9, 33, 57, 81	Аналіз структури, стану та руху основних фондів
10, 34, 58, 82, 99	Аналіз собівартості продукції підприємства
11, 35, 59, 83	Аналіз витрат на виробництво продукції підприємства
12, 36, 60, 84	Аналіз структури та динаміки собівартості продукції підприємства
13, 37, 61, 85, 100	Аналіз факторів, що впливають на собівартість продукції підприємства
14, 38, 62, 86	Аналіз ціноутворення на окремі види продукції підприємства
15, 39, 63, 87	Аналіз методів ціноутворення на продукцію підприємства
16, 40, 64, 88	Аналіз системи ціноутворення на підприємстві
17, 41, 65, 89	Аналіз підходів щодо формування ціни на продукцію підприємства
18, 42, 66, 90	Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства
19, 43, 67, 91	Аналіз прибутку підприємства

20, 44, 68, 92	Аналіз формування прибутку на окремі види продукції
21, 45, 69, 93	Аналіз прибутку та рентабельності
22, 46, 70, 94	Аналіз та оцінка рівня рентабельності підприємства
23, 47, 71, 95	Оцінка показників рентабельності
24,48, 72, 96	Оцінка рентабельності діяльності підприємства

Номер варіанту повинен відповідати двом останнім цифрам залікової книжки студента.

Додаток В

Зміст теоретичних опитувань

ТО 1 з розділу 1 “ Теорія економічного аналізу

Варіант 1

1. Що розуміється під методом ЕА?
2. Динаміку обсягу виробництва за 5 років роботи підприємства характеризує графік:
а) гістограма; б) лінійний графік; в) складна діаграма; г) наслоєна діаграма; д) стовпчикова діаграма.
3. Дати визначення ЕА як науки?
4. Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
5. Розкрийте суть прийому порівняння? Наведіть декілька табличних форм, що демонструють прийом порівняння.

Варіант 2

1. Як Ви розумієте термін “кількісна оцінка фінансово-господарської діяльності підприємства”?
2. Для порівняння обсягу виробництва підприємств А, В, С, Д використовують:
а) гістограму; б) стовпчикова діаграму; в) лінійний графік.
3. Що розуміють під виробничою діяльністю підприємства?
 - 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
 - 5 Розкрийте суть прийому деталізації.

Варіант 3

1. Що розуміється під фінансово-економічною діяльністю підприємства.
2. Якщо дані задані у вигляді вибірки з n-даних з відомою кількістю даних в кожному дискретному інтервалі, що характеризує аналізований показник, то для графічної уяви таких даних використовують:
а) гістограму; б) лінійний графік; в) закон розподілу.
3. Що розуміють під екстенсивними та інтенсивними факторами? Навести приклади.
 - 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
 - 5 Розкрийте суть балансового прийому в ЕА.

Варіант 4

1. Що розуміють під господарчою діяльністю підприємства?
2. В якому виді графіка аналізується структура економічного об'єкту:
а) гістограма; б) наслоєна діаграма; в) секторна діаграма.
3. Що розуміють під суб'єктивними та об'єктивними факторами в ЕА?

- 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
- 5 Розкрийте суть індексного методу. Розгляньте його на прикладі впливу на обсяг виробництва факторів: обсяг виробництва у натуральному виразі і ціни виробу.

Варіант 5

1. Що розуміють під системою економічних показників?
2. Навести схему підстановок у випадку кратної моделі? У випадку комбінованої моделі?
3. Залежність рівня кваліфікації робітника і стажу роботи це:
А) імовірний характер;
Б) детермінований характер.
- 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
- 5 Розкрийте суть методу абсолютних різниць.

Варіант 6

1. Як Ви розумієте вираз “кожне економічне явище описується не одним, а комплексом економічних показників”? Наведіть приклад економічного явища і декілька економічних показників, що його характеризують.
2. Якою повинна бути черговість факторів у моделях ЕА?
3. Який вид деталізації дозволяє визначити тенденцію зміни продуктивності праці на підприємстві:
А) деталізація за часом;
Б) деталізація за місцем виникнення.
- 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
- 5 Розкрийте суть методу відносних різниць.

Варіант 7

1. Що розуміють під вивченням показників у взаємозв'язку?
2. Яким чином виконується заключний розрахунок впливу факторів на підсумковий показник?
3. Виділити центри відповідальності на підприємстві дозволяє:
А) деталізація за часом;
Б) деталізація за місцем виникнення.
- 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
- 5 Розкрийте суть інтегрального методу на прикладі мультиплікативної моделі?

Варіант 8

1. Як Ви розумієте “зовнішні і внутрішні показники-фактори”?

2. Коротко визначить у чому полягає різниця методу повних ланцюгових підстановок та методу абсолютних різниць?
3. Залежність середньої заробітної плати і стажу роботи носе:
 - А) імовірний характер;
 - Б) детермінований характер.
- 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
- 5 Розкрийте суть методу дольової участі. Наведіть чергу розрахунків в прийомі дольової участі.

Варіант 9

1. Як Ви розумієте основні та другорядні показники? Наведіть приклади.
2. У чому суть балансової перевірки. Наведіть приклад у структурному вигляді.
3. Відстежити динаміку зміни обсягу виробництва дозволяє:
 - А) деталізація за часом;
 - Б) деталізація за місцем виникнення.
- 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
- 5 Розкрийте суть прийому перерахунку планових показників? У яких випадках він використовується? Розкрийте його на прикладі оцінки планового завдання по зниженню собівартості товарної продукції.

Варіант 10

1. Залежність середньо облікової чисельності робітників від трудомісткості виконуваних робіт носе:
 - А) імовірний характер;
 - Б) детермінований характер.
2. Як можна представити баланс виробничих потужностей?
3. Що розуміють під фінансовими результатами діяльності підприємства?
 - 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
 - 5 Розкрийте суть прийому порівняння? Наведіть декілька табличних форм, що демонструють прийом порівняння.

Варіант 11

1. Залежність рентабельності виробництва від прибутку підприємства носе:
 - А) імовірний характер;
 - Б) детермінований характер.
2. Який від має матеріальний баланс підприємства?
3. Що може стати об'єктом ЕА?
 - 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
 - 5 Розкрийте суть балансового прийому в ЕА.

Варіант 12

1. Які синоніми є у показників “план”, “факт”. Якщо у процесі аналізу виявлені негативні відхилення від планових завдань, які дії аналітика.
2. Як можна представити товарний баланс підприємства?
3. Який вид ЕА відбувається після завершення господарчих актів: а)внутрішній аналіз; б)поточний аналіз; в) техніко-економічний аналіз; г)наступний аналіз; д)порівняльний аналіз; е)ретроспективний аналіз.
4. Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
5. Розкрийте суть прийому деталізації в ЕА.

Варіант 13

1. Наведіть приклад такого виду порівняння, як “порівняння різних показників господарчої діяльності” (наведіть табличну форму).
2. Як Ви розумієте принцип подовження розрахункової формули? Розкрийте цей принцип на кратній моделі.
3. Чому ЕА завжди сводиться до виявлення невикористовуваних резервів, недоліків в роботі та їх обвинувачах.
 - 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
 - 5 Розкрийте суть індексного методу. Розгляньте його на прикладі впливу на обсяг виробництва факторів: обсяг виробництва у натуральному виразі і ціни виробу.

Варіант 14

1. Як Ви розумієте такий вид порівняння, як “очікуєме виконання плану на кінець року” (наведіть табличну форму)
2. Як Ви розумієте принцип подовження розрахункової формули? Розкрийте цей принцип на мультиплікативній моделі.
3. Вихідною інформацією техніко-економічного аналізу є: а)вибірковий аналіз; б)поточний аналіз; в)функціонально-вартісний аналіз.
 - 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
- 5 Розкрийте суть методу абсолютних різниць.

Варіант 15

1. Як Ви розумієте такий вид порівняння, як “порівняння планових показників з звітними показниками минулого періоду” (наведіть табличну форму)?
2. Як Ви розумієте принцип подовження розрахункової формули? Розкрийте цей принцип на адитивній моделі.
3. Який вид аналізу відноситься до аналізу минулого періоду: а)функціонально-вартісний аналіз; б) вибіркової аналіз; в)поточний аналіз.
 - 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
- 5 Розкрийте суть методу відносних різниць.

Варіант 16

1. Як Ви розумієте такий вид порівняння, як “виконання плану наростаючим підсумком з початку звітного року”(наведіть табличну форму)?
2. Наведіть загальний вигляд комбінованої моделі і наведіть декілька прикладів цього виду моделі.
3. Який вид аналізу проводиться до здійснення господарчих актів:
а)ретроспективний аналіз; б)перспективний аналіз; в)поточний аналіз;
г)попередній аналіз.
- 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
- 5 Розкрийте суть інтегрального методу на прикладі мультиплікативної моделі?

Варіант 17

1. Як Ви розумієте такий вид порівняння, як «порівняння звітних показників з плановими (наведіть табличну форму)?
2. Наведіть загальний вигляд кратної моделі і наведіть декілька прикладів цього виду моделі.
3. Яким видом аналізу займаються технічні служби підприємства, Розкрийте його призначенні.
- 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
- 5 Розкрийте суть методу дольової участі. Наведіть чергу розрахунків в прийомі дольової участі.

Варіант 18

1. Як Ви розумієте динамічне порівняння показників за декілька періодів часу в абсолютних та відносних величинах (наведіть табличну форму)?
2. Наведіть загальний вигляд мультиплікативної моделі і наведіть декілька прикладів цього виду моделі.
3. Яким видом аналізу займаються фінансові служби підприємства? Розкрийте напрямки його роботи.
- 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
- 5 Розкрийте суть прийому перерахунку планових показників? У яких випадках він використовується? Розкрийте його на прикладі оцінки планового завдання по зниженню собівартості товарної продукції.

Варіант 19

1. Як Ви розумієте міжзаводські та міжгалузеві порівняння.
2. Наведіть загальний вигляд адитивної моделі і наведіть декілька прикладів цього виду моделі.
3. З якою метою проводиться соціально-економічний аналіз?

- 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
- 5 Розкрийте суть методу порівняння. Наведіть декілька табличних форм, що демонструють прийом порівняння.

Варіант 20

1. Що означає привести показники в співвідносний вигляд?
2. Як Ви розумієте дію факторів на підсумковий показник одночасну, різнонаправлену і з різною силою? (Навести приклад)
3. Який вид аналізу вивчає зовнішнє середовище підприємства?
 - 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
 - 5 Розкрийте суть прийому деталізації.

Варіант 21

1. Що може бути базою порівняння?
2. У чому суть “розчленення” підсумкового показника на окремі складові? Наведіть приклад.
3. Який вид аналізу вивчає не роботу підприємства, а пов'язан з виготовленням та експлуатацією конкретних видів продукції? Розкрийте його суть.
 - 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
 - 5 Розкрийте суть індексного методу. Розгляньте його на прикладі впливу на обсяг виробництва факторів: обсяг виробництва у натуральному виразі і ціни виробу.

Варіант 22

- 1 У чому полягає суть методу виділення “вузьких місць”?
- 2 Визначення питомої ваги і-й групи основних фондів у загальній вартості ОВФ відноситься до:
 - А) структурних групувань;
 - Б) аналітичних групувань.
- 3 Що розуміють під першорядними і другорядними факторами? Навести приклади.
 - 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
 - 5 У чому суть прийому узагальнення? Яка послідовність операцій у цьому прийомі ЕА?

Варіант 23

- 1 У чому полягає суть методу виділення “провідних напрямків”?
- 2 Перелік калькуляційних статей собівартості відносять до:
 - А) структурних групувань;
 - Б) аналітичних групувань.
- 3 Що розуміють під науковим обґрунтуванням планів підприємства.

- 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
- 5 Розкрийте суть методу абсолютних різниць.

Варіант 24

- 1 Що розуміють під впливаючими факторами в аналізі зміни результативного показника?
- 2 На підприємстві середня заробітна плата робітника дорівнює 270 грн. Розкриття змісту цієї величини відносять до:
А) структурних групувань;
Б) аналітичних групувань.
- 3 Що розуміють під “внутрігосподарськими” резервами? Навести приклад.
- 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
- 5 Розкрийте суть методу абсолютних різниць.

Варіант 25

- 1 У чому суть методу групувань?
- 2 Використати прийом “виділення “вузьких місць” дозволяє:
А) деталізація за часом;
Б) деталізація за місцем виникнення.
- 3 Що розуміють під простими і складними факторами? Навести приклади.
- 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
- 5 Розкрийте суть інтегрального методу на прикладі мультиплікативної моделі?

Варіант 26

- 1 Що розуміють під узагальнюючим (результативним) показником?
- 2 Середній вік робітників підприємства складає 46.8 років, розкриття змісту цієї величини відноситься до:
А) структурних групувань;
Б) аналітичних групувань.
- 3 Що розуміють під “економічною ефективністю діяльності підприємства”?
- 4 Розкрийте суть методу повних ланцюгових підстановок? Наведіть структурний вид.
- 5 Розкрийте суть методу дольової участі. Наведіть чергу розрахунків в прийомі дольової участі.

ТО з розділу 2 “Фінансовий аналіз”

Варіант 1

- 1 Анализ прибыли от основной деятельности (реализации продукции)
- 2 Раскройте этапы формирования чистой прибыли предприятия.

3 Как рассчитать финансовый результат операционной деятельности предприятия, исходя из следующей информации:

- а) валовая прибыль 150 т.грн;
- б) доходы от операционной аренды активов 5 тис.грн;
- в) административные расходы 45 тис.грн;
- г) расходы на сбыт 20 тыс.грн;
- д) прочие операционные расходы 2 тыс.грн.

4 Оценка финансового состояния предприятия. Показатели ликвидности, платежеспособности, финансовой устойчивости.

5 Классификация видов рентабельности. Факторный анализ рентабельности производства. (Раскрыть на примере).

Вариант 2

1 Анализ рентабельности продукции.

2 Раскройте понятие прибыли от операционной деятельности, от обычной деятельности.

3 Цена изделия за планом – 200 грн, фактически – 270 грн, себестоимость по плану – 160 грн, фактически – 200 грн. Прирост рентабельности продукции составляет:

- а) 25%; б) 35%; в) 40%; г) 75%.

4 Чистая прибыль, методика ее формирования по форме 2 «Отчет о финансовых результатах». Факторный анализ чистой прибыли. (Раскрыть на примере).

5 Факторный анализ прибыли от основной деятельности (реализации продукции). (Раскрыть на примере).

Вариант 3

1 Анализ чистой прибыли предприятия.

2 Классификация видов рентабельности.

3 Рентабельность отдельных видов продукции – это:

- а) отношение прибыли, которая включается в цену изделия, к себестоимости единицы продукции;
- б) отношение прибыли от реализации к выручке от реализации;
- в) отношение прибыли к средней стоимости имущества предприятия;
- г) отношение прибыли к средней стоимости основных фондов и материальных оборотных средств.

4 Оценка финансового состояния предприятия. Показатели ликвидности, платежеспособности, финансовой устойчивости.

5 Понятие финансовых результатов от различных видов деятельности: финансовый результат от обычной деятельности, от операционной деятельности, от основной деятельности.

Вариант 4

1 Анализ рентабельности производства

2 Раскройте этапы формирования чистой прибыли предприятия.

3 Какие из ниже перечисленных задач относятся к анализу прибыли и рентабельности:

- а) качественная оценка причин, вызвавших изменение прибыли и рентабельности;
- б) оценка выполнения плана товарной продукции;
- в) выявление факторов, повлиявших на эффективность использования основных фондов;
- г) выявление факторов, повлиявших на прибыль и рентабельность?

4 Рентабельность предприятия представляет собой:

- а) полученная предприятием прибыль;
- б) относительная доходность или прибыльность, которая измеряется в процентах к затратам средств или капиталу;
- в) отношение прибыли к средней стоимости основных фондов или оборотных средств;
- г) прибыль от обычной деятельности на 1 грн объема реализованной продукции;
- д) отношение прибыли к цене изделия.

5 Оценка финансового состояния предприятия. Показатели ликвидности, платежеспособности, финансовой устойчивости.

Вариант 5

1. Анализ рентабельности продукции.

2 Анализ прибыли от основной деятельности (реализации продукции)

3 Установите, какие из ниже перечисленных факторов влияют на прибыль от продажи товарной продукции:

- а) объем продажи;
- б) отпускная цена товара;
- в) сроки продажи;
- г) качество продукции?

Ответ обоснуйте на модели.

4 Как рассчитать чистую прибыль по имеющейся информации:

- 1) прибыль от обычной деятельности до налогообложения 50000грн;
- 2) прибыль от операционной деятельности 45000грн;
- 3) налог на прибыль 30%.

5 Понятие финансовых результатов от различных видов деятельности: финансовый результат от обычной деятельности, от операционной деятельности, от основной деятельности.

Вариант 6

1 . Анализ прибыли от основной деятельности.

2 Раскройте понятие прибыли от операционной деятельности, от обычной деятельности.

3 Установите, какие из ниже перечисленных факторов прямо влияют на рентабельность предприятия:

- а) прибыль от продажи продукции;
- б) оборачиваемость основного капитала;
- в) производительность труда;

г)себестоимость?

Ответ обоснуйте на модели.

4 Оценка финансового состояния предприятия. Показатели ликвидности, платежеспособности, финансовой устойчивости.

5 Классификация видов рентабельности. Факторный анализ рентабельности производства. (Раскрыть на примере).

Вариант 7

1 Раскройте этапы формирования чистой прибыли предприятия.

2 Установите, как изменится рентабельность, если доходы от прочей обычной деятельности увеличатся, а расходы уменьшатся::

а) рентабельность увеличится;

б)уменьшатся;

в) не изменится?

Ответ обоснуйте на модели.

3 Оценка финансового состояния предприятия. Показатели ликвидности, платежеспособности, финансовой устойчивости.

4 Классификация видов рентабельности.

5 Понятие финансовых результатов от различных видов деятельности: финансовый результат от обычной деятельности, от операционной деятельности, от основной деятельности.

Вариант 8

1. Анализ рентабельности предприятия.

2 Определите, как изменится рентабельность продаж, если чистая прибыль снизится, а сумма полученной выручки увеличится:

а) рентабельность увеличится;

б)уменьшится;

в)не изменится?

Ответ обоснуйте на модели.

3 Оценка финансового состояния предприятия. Показатели ликвидности, платежеспособности, финансовой устойчивости.

4 Чистая прибыль, методика ее формирования по форме 2 «Отчет о финансовых результатах». Факторный анализ чистой прибыли. (Раскрыть на примере).

5 Понятие финансовых результатов от различных видов деятельности: финансовый результат от обычной деятельности, от операционной деятельности, от основной деятельности.

Вариант 9

1 Раскройте понятие прибыли от операционной деятельности, от обычной деятельности.

2 Установите, что произойдет с показателем рентабельности капитала, если прибыль увеличится, а сумма инвестированного капитала уменьшится:

а)рентабельность увеличится;

б)уменьшится;

в) не изменится?

Ответ обоснуйте на модели.

3 Оценка финансового состояния предприятия. Показатели ликвидности, платежеспособности, финансовой устойчивости.

4 Чистая прибыль, методика ее формирования по форме 2 «Отчет о финансовых результатах». Факторный анализ чистой прибыли. (Раскрыть на примере).

5 Анализ прибыли от основной деятельности (реализации продукции)

Вариант 10

1. Анализ рентабельности продукции

2 Раскройте этапы формирования чистой прибыли предприятия.

3 Из ниже перечисленных факторов выберите те, которые влияют на прибыль от продажи:

а) объем продаж;

б) структура товарной продукции;

в) доходы от прочей обычной деятельности;

г) отпускная цена?

Ответ обоснуйте на модели.

4 Чистая прибыль, методика ее формирования по форме 2 «Отчет о финансовых результатах». Факторный анализ чистой прибыли. (Раскрыть на примере).

5 Оценка финансового состояния предприятия. Показатели ликвидности, платежеспособности, финансовой устойчивости.

Вариант 11

1 Анализ прибыли от основной деятельности (реализации продукции).

2 Из ниже перечисленных факторов выберите те, которые влияют на рентабельность предприятия:

а) рынки сбыта;

б) оборачиваемость основного капитала;

в) фондоотдача;

г) рынки сбыта и конъюнктура рынка?

Ответ обоснуйте на модели.

3 Оценка финансового состояния предприятия. Показатели ликвидности, платежеспособности, финансовой устойчивости.

4 Чистая прибыль, методика ее формирования по форме 2 «Отчет о финансовых результатах». Факторный анализ чистой прибыли. (Раскрыть на примере).

5 Понятие финансовых результатов от различных видов деятельности: финансовый результат от обычной деятельности, от операционной деятельности, от основной деятельности.

ТО з розділу 3 “ Управлінський аналіз”

Вариант 1.

1. Каким образом анализируется динамика производства товарной продукции (привести табличную форму). Как рассчитывается темп роста?

2. Раскройте, в чём суть способа наименьшего числа при анализе ассортимента? Как определить коэффициент ассортиментности? (приведите пример в табличной форме)
3. Задачи анализа качества продукции.
4. Раскройте суть показателей, характеризующих вооружённость труда промышленно-производственного персонала (рабочих).
- 5 Анализ себестоимости продукции по статьям калькуляции. Перечислите состав затрат по статьям калькуляции.

Вариант 2.

1. Перечислите основные задачи анализа производства продукции (круг решаемых вопросов).
2. В каком виде задаются исходные данные при анализе ассортимента (приведите табличный вид и цифровой пример)?
3. Раскройте, каким образом анализируется структура трудовых ресурсов (приведите табличный вид)
4. Раскройте суть способа первосортных единиц (приведите табличную форму с цифровым примером).
- 5 Анализ комплексных статей расходов. Что относится к общепроизводственным расходам, административным, расходам на сбыт.

Вариант 3.

1. Что является информационной базой анализа производства продукции.
2. Раскройте, в чём суть способа наименьшего процента при анализе ассортимента (приведите пример).
3. Раскройте, каким образом анализируется квалификационный уровень работников (приведите пример).
4. В каком виде задаются исходные данные при анализе сортности продукции (приведите пример заполнения таблицы и выполнения расчетов)?
5. Анализ прямых материальных затрат.

Вариант 4.

1. Каким образом анализируются годовые планы объёма производства, что служит базой сравнения, какие показатели определяются (привести табличную форму).
2. Раскройте суть коэффициента номенклатурности при анализе ассортимента (приведите пример).
3. Что служит источником информации анализа качества?
4. Раскройте суть показателей, характеризующих использование основных фондов.
- 5 Анализ затрат на 1 грн товарной продукции. Порядок подстановок, используемые формулы.

Вариант 5.

1. Какие факторы влияют на выполнение плана по объёму производства продукции (приведите вид возможных моделей)?
2. В каком виде задаются исходные данные при анализе ритмичности? Как рассчитать коэффициент ритмичности и другие показатели, характеризующие ритмичность? (раскройте на конкретном примере)
3. Перечислить задачи анализа трудовых ресурсов.
4. Раскройте суть способа сравнения средневзвешенных цен при анализе сортности продукции.(приведите пример)
- 5 Анализ затрат на прямую заработную плату.

Вариант 6.

1. Раскройте, каким образом определить влияние на объём производства числа рабочих и производительности труда одного рабочего с помощью метода сокращённых цепных подстановок в структурном виде.
2. Раскройте понятие ритмичности производства, ритмичной работы, какие два понятия различают в ритмичности, какие показатели рассчитывают в процессе анализа (раскройте на конкретном примере)
3. Раскройте суть способа сравнения процентов выполнения плана в стоимостном и натуральном выражении при оценке сортности продукции (раскройте на конкретном примере).
4. Раскройте суть показателей, характеризующих использование оборудования.
5. Анализ затрат по экономическим элементам. Состав затрат по экономическим элементам, с расшифровкой составляющих.

Вариант 7.

1. Раскройте, каким образом определить влияние на объём производства стоимости основных фондов и фондоотдачи с помощью метода сокращённых цепных подстановок в структурном виде.
- 2 В каком виде задаются исходные данные при анализе ритмичности? Как рассчитать коэффициент ритмичности и другие показатели, характеризующие ритмичность? (раскройте на конкретном примере)
- 3 Раскройте суть анализа текучести рабочей силы. Какие показатели рассчитываются?
- 4 Раскройте, каким образом анализируется динамика основных фондов.
- 5 . Анализ затрат на 1 грн товарной продукции. Порядок подстановок, используемые формулы.

Вариант 8.

1. Раскройте, каким образом определить влияние на объём производства производственной площади и съёма продукции с помощью метода сокращённых цепных подстановок в структурном виде.

2. Что может служить причинами аритмичной работы? Каким образом можно выяснить причины неритмичности? к чему сводится анализ ритмичности?
3. Раскройте, каким образом анализируется наличие трудовых ресурсов?
4. Раскройте суть показателей, характеризующих техническое состояние основных фондов.
5. Анализ прямых материальных затрат.

Вариант 9.

1. Раскройте, каким образом определить влияние на объём производства числа рабочих, бюджета времени одного рабочего, выработки рабочего с помощью метода сокращённых цепных подстановок в структурном виде.
2. Дать определение качества продукции. Перечислить общие показатели качества. Раскройте каким образом анализируется качество продукции
- 3 Раскройте суть анализа текучести рабочей силы. Какие показатели рассчитываются?
- 4 Раскройте, каким образом анализируется структура основных фондов.
5. Анализ комплексных статей расходов. Что относится к общепроизводственным расходам, административным, расходам на сбыт.

Вариант 10.

1. Раскройте, каким образом определить влияние на объём производства числа единиц оборудования, бюджета времени единицы оборудования, производительности единицы оборудования с помощью метода сокращённых цепных подстановок в структурном виде.
2. Дать определение качества продукции. Перечислить частные показатели качества. Раскройте каким образом анализируется качество продукции
3. Как Вы понимаете абсолютный и относительный избыток (нехватку) работающих (рабочих).
4. Раскройте суть показателей, характеризующих движение основных фондов.
- 5 Анализ затрат на прямую заработную плату.

Вариант 11.

1. Раскройте, каким образом определить влияние на объём производства числа рабочих, числа дней работы, продолжительности рабочего дня, производительности одного рабочего с помощью метода сокращённых цепных подстановок в структурном виде.
2. Дать определение качества продукции. Перечислить косвенные показатели качества. Раскройте каким образом анализируется качество продукции.
3. Раскройте, каким образом анализируется использование рабочего времени.

4. Раскройте суть показателей, характеризующих техническое состояние основных фондов.
- 5 Анализ себестоимости продукции по статьям калькуляции. Перечислить состав затрат по статьям калькуляции.

Додаток Г

БИЛЕТ №1

- 1 Способы элиминирования в экономическом анализе: полных цепных подстановок, его использование на примере аддитивной модели. (Раскрыть на примере).
- 2 Понятие финансовых результатов от различных видов деятельности: финансовый результат от обычной деятельности, от операционной деятельности, от основной деятельности.
- 3 Факторный анализ прибыли от основной деятельности (реализации продукции). (Раскрыть на примере).
- 4 Направления анализа производства и реализации продукции. Анализ годовых планов объема производства, база сравнения, основные расчетные показатели.
- 5 Модели анализа фонда оплаты труда. Понятие постоянного и переменного фонда оплаты труда. Факторы на них влияющие. Понятие абсолютного и относительного изменения фонда оплаты труда. (Раскрыть на примере).
- 6 Модель анализа материальных затрат. (Раскрыть на примере).

БИЛЕТ №2

- 1 Способы элиминирования в экономическом анализе: полных цепных подстановок, абсолютных и относительных разниц, их использование на примере мультипликативной модели. (Раскрыть на примере).
- 2 Оценка финансового состояния предприятия. Показатели ликвидности, платежеспособности, финансовой устойчивости.
- 3 Чистая прибыль, методика ее формирования по форме 2 «Отчет о финансовых результатах».
- 4 Направления анализа производства и реализации продукции. Факторы, влияющие на объем производства продукции.
- 5 Факторный анализ материалоемкости и материалоотдачи продукции. (Раскрыть на примере).
- 6 Направления анализа затрат и себестоимости продукции. Понятие производственной себестоимости и себестоимости реализованной продукции. Анализ себестоимости отдельных видов продукции. (Раскрыть на примере).

БИЛЕТ №3

- 1 Способы элиминирования в экономическом анализе: полных цепных подстановок, его использование на примере кратной модели. (Раскрыть на примере).
- 2 Понятие финансовых результатов от различных видов деятельности: финансовый результат от обычной деятельности, от операционной деятельности, от основной деятельности.
- 3 Чистая прибыль, методика ее формирования по форме 2 «Отчет о финансовых результатах». Факторный анализ чистой прибыли. (Раскрыть на примере).

4 Направления анализа производства и реализации продукции. Подходы к анализу ассортимента продукции и ритмичности производства. (Раскрыть на примере).

5 Направления анализа основных фондов. Анализ использования основных фондов. Факторный анализ фондоотдачи. (Раскрыть на примере).

6 Анализ прямых материальных затрат и затрат на оплату труда. (Раскрыть на примере).

БИЛЕТ №4

1 Способы элиминирования в экономическом анализе: полных цепных подстановок, его использование на примере комбинированной модели. (Раскрыть на примере).

2 Классификация видов рентабельности. Факторный анализ рентабельности производства. (Раскрыть на примере).

3 Направления анализа производства и реализации продукции. Подходы к анализу сортности продукции. (Раскрыть на примере).

4 Направления анализа основных фондов. Анализ динамики и структуры основных средств, анализ движения и технического состояния основных средств. (Раскрыть на примере).

5 Направления анализа трудовых ресурсов. Анализ структуры трудовых ресурсов предприятия. Анализ движения рабочей силы. (Раскрыть на примере).

6 Направления анализа затрат и себестоимости продукции. Анализ себестоимости отдельных видов продукции. Модель анализа общепроизводственных затрат. (Раскрыть на примере).

БИЛЕТ №5

1 Метод экономического анализа, классификация методов. Метод сравнения в экономическом анализе, виды сравнений. (Раскрыть на примере).

2 Понятие финансовых результатов от различных видов деятельности: финансовый результат от обычной деятельности, от операционной деятельности, от основной деятельности.

3 Факторный анализ прибыли от основной деятельности (реализации продукции). (Раскрыть на примере).

4 Факторный анализ рентабельности производства и рентабельности отдельных видов продукции. (Раскрыть на примере).

5 Направления анализа производства и реализации продукции. Факторы, влияющие на объем производства продукции.

6 Направления анализа затрат и себестоимости продукции. Анализ себестоимости отдельных видов продукции. (Раскрыть на примере). Модель анализа затрат на 1 грн товарной продукции.

БИЛЕТ №6

1 Понятие анализа, объекты и субъекты анализа, основные категории экономического анализа, ресурсы, факторы, резервы производства, их классификация. (Раскрыть на примере).

- 2 Оценка финансового состояния предприятия. Показатели ликвидности, платежеспособности, финансовой устойчивости.
- 3 Факторный анализ рентабельности производства и рентабельности отдельных видов продукции. (Раскрыть на примере).
- 4 Направления анализа трудовых ресурсов. Анализ структуры трудовых ресурсов предприятия. Анализ движения рабочей силы. (Раскрыть на примере).
- 5 Направления анализа основных фондов. Анализ использования основных фондов. Факторный анализ фондоотдачи. (Раскрыть на примере).
- 6 Направления анализа затрат и себестоимости продукции. Понятие производственной себестоимости и себестоимости реализованной продукции. Анализ себестоимости отдельных видов продукции. (Раскрыть на примере).

БИЛЕТ №7

- 1 Направления анализа основных фондов. Анализ динамики и структуры основных средств, анализ движения и технического состояния основных средств. (Раскрыть на примере).
- 2 Понятие финансовых результатов от различных видов деятельности: финансовый результат от обычной деятельности, от операционной деятельности, от основной деятельности.
- 3 Направления анализа затрат и себестоимости продукции. Понятие производственной себестоимости и себестоимости реализованной продукции. Анализ общей суммы затрат на производство. (Раскрыть на примере).
- 4 Модель анализа материальных затрат. (Раскрыть на примере).
- 5 Анализ производительности труда (Раскрыть на примере).
- 6 Состав комплексных статей себестоимости. Модель анализа общепроизводственных затрат. (Раскрыть на примере).

БИЛЕТ №8

- 1 Способы элиминирования в экономическом анализе: полных цепных подстановок, абсолютных и относительных разниц, их использование на примере мультипликативной модели. (Раскрыть на примере).
- 2 Чистая прибыль, методика ее формирования по форме 2 «Отчет о финансовых результатах».
- 3 Модели анализа фонда оплаты труда. Понятие постоянного и переменного фонда оплаты труда. Факторы на них влияющие. Понятие абсолютного и относительного изменения фонда оплаты труда. (Раскрыть на примере).
- 4 Направления анализа затрат и себестоимости продукции. Анализ себестоимости отдельных видов продукции. Модель анализа общепроизводственных затрат. (Раскрыть на примере).
- 5 Направления анализа трудовых ресурсов. Анализ структуры трудовых ресурсов предприятия. Анализ движения рабочей силы. (Раскрыть на примере).
- 6 Направления анализа основных фондов. Анализ использования основных фондов. Факторный анализ фондоотдачи. (Раскрыть на примере).

БИЛЕТ №9

- 1 Метод экономического анализа, классификация методов. Метод сравнения в экономическом анализе, виды сравнений. (Раскрыть на примере).
- 2 Направления анализа затрат и себестоимости продукции. Понятие производственной себестоимости и себестоимости реализованной продукции. Анализ себестоимости отдельных видов продукции. (Раскрыть на примере).
- 3 Способы элиминирования в экономическом анализе: полных цепных подстановок, его использование на примере комбинированной модели. (Раскрыть на примере).
- 4 Классификация видов рентабельности. Факторный анализ рентабельности производства. (Раскрыть на примере).
- 5 Анализ производительности труда (Раскрыть на примере).
- 6 Состав комплексных статей себестоимости. Модель анализа общепроизводственных затрат. (Раскрыть на примере).